ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat: Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 55. No. 83. 1940. április 12., péntek.

Redactor responsabil: SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradi Közlöny. Inreg. în Reg. Publ. Periodice sub No. 10/1—1938. Trib. Arad.

Konföderáció és Grossraum

Irta: Frey András

Korunk — illetőleg a mi magunk — zavarosságára jellemző, hogy miközben élet-halálharcot vívnak egymással a demokráciák és az autokráciák, részben valódi, részben pedig látszólagos hasonlóság van a céljaik vagy a módszerük között.

Belelé, szociológilag mind a két eszmeáramlat ugyanarra törekszik, az alsóbb osztályok életszintjének emelésére és ha az egyik főleg az abszolut, a másik pedig inkább a relativ nivóemelést tartja fontosnak, mégis meg kell állapitani, hogy a vezető koreszme az osztályok közti különbségek csökkentése. Hasonló rokonság figyelhető meg a két csoport külpolitikájában is, minthogy a demokráciák célja, az Európai Egyesült Államok, emlékeztetnek az autokráciák Grossraum-elméletére.

A különbség annyi, hogy amig a belpolitika terén a két cél azonos (a tömegek fölemelése) és a megvalósitás eszközei ellentétesek (a nép ellenőrzésének fokozása az egyik és kikapcsolása a másik oldalon), addig külpolitikailag forditott a helyzet: csak az eszközök tekintetében van hasonlóság a két áramlat között (konföderáció és Grossraumordnung), viszont a cél nem azonos, mert mig az egyik rendszerben a kis népeknek igazodniok kell a nagyokhoz, addig a másikban hatalmilag is érvényesithetik egyéniségüket.

*

Az erről szóló vita éppen most bontakozott ki mind a nyugati, mind a középeurópai sajtóban s ez igen tanulságos a kis népek számára. A legképzettebb és legilletékesebb német külpolitikai publicista, Karl Megerle a Berliner Börsenzeitungban megmagyarázza, hogy mit ért Németország az élettér fogalmán. A mindig félhivatalos véleményt tükröző Megerle nagyjából Carl Schmitt tavalyi előadássorozatának (Völkerrechtliche Grossraumordnung — mit Interventionsverbot für raumfremde Mächte) fogalmaira, tehát szintén a nemzeti szocializmustól akkreditált munkára támaszkodik. Eszerint Európa egészségesebb megszervezését a regionális tagozódástól kell várni.

A szorosabb együttmüködés gondolata — irja Megerle — a levegőben van. Ezt két dolog akadályozza, egyfelől bizonyos kicsiny és középnagyságu népek tulhevitett nacionalizmusa, másfelől az a körülmény, hogy a nyugati hatalmak nem akarják tisztán elhatárolni az élettereket.

Megerle hozzáteszi, ezek a kicsiny és középnagyságu népek tul gyöngék ahhoz, hogy életterükben nemzetfeletti felelősség hordozói legyenek. E felfogás szerint a nemzetfeletti felelősség hordozására csak nagy népek alkalmasak. Egyébként az élettereknek ezt az elválasztását Németország fontosnak tartja, mert a nemzeti szocializmus szerint az ilyen élettér a benne élő egy nagy s több kis nép számára a külvilágtól gazdaságilag is független autark egységet kell hogy alkosson. Ezért akarják tehát ebből az élettérből kizárni a többi nagyhatalom bármilyen faita befolyását, ebből pedig az következik, hogy az élettérben a vezetőszerepet a benne egyedüli nagy nemzetként résztvevő hatalom viszi, ami természetes is, hiszen a kicsiny és középnagyságu népek, mint előbb olvastuk, tul gyöngék ahhoz, hogy életterükben nemzetfölötti felelősség hordozói legyenek.

Érdekes, hogy a demokráciák külpolitikai rendező elvében részben hasonló gondolatok lelhetők fel. A konföderáció, az államok bizonyos régiók szerint való csoportositása, ugyanolyan nemzetfeletti felelősséget, államokfeletti szervet keres, igy tehát a csoportban résztvevő államok szuverénitását ez is korlátozná. Az egyik különbség a Grossraum és a konfederáció terve között abban áll, hogy amig a Grossraum egy nagy népet szövetkeztet több kis néppel, addig a másik a kis népeket egymással akarja szövetkeztetni. Ezenkivül fontos ellentét a két tézis között, hogy amig a Grossraum-elmélet a szellemi és gazdasági önellátásban látja igazi hivatását, addig a nyugat ugy szeretné együttmüködő régiókra tagolni Európát, hogy ne csak a konföderációban helyetfoglaló tagállamoknak egymástól való gazdasági függőségét növeljék meg, hanem maguk a konföderációk se válhassanak gazdaságilag vagy szellemileg függetlenné a külvilágtól. A nyugat tehát éppen az autarkia ellen küzd a legjobban. Párisban ugynevezett illetékes helyen mondották nekünk amikor erről a kérdésről beszélgettünk:

— Mi valójában főképp az autarkia ellen küzdünk. A fegyverkezés előfeltétele az autarkia, tehát csak autarkia. Következésképp csak az olyan nép mondhat le önellátására való törekvéséről, amely biztositva érzi magát mások támadásaival szemben. A támadás ellen pedig csak két módon védekezhetünk: részben ugy, hogy hatalmi egyensulyt teremtünk, részben ugy, hogy az államok szuverénitását csökkentjük. A hatalmi egyensuly érdekében akarunk életképes nagyhatalmi alakulatokat létrehozni a kis népek régióiban is, bár magunk sem tudjuk, hogy az együttmüködés milyen intézményesitését javasoljuk nekik: konföderációt-e, lazább jogi uniót, regionális népszövetségeket vámunióval vagy anélkül. Azt sem tudjuk, hogy ilyesmit nyélbe lehet-e ütni egyszerüen néhány szerződéssel. Az igazi cél az volna, hogy ezeket a valamilyen közös szervezettel összefogott kis népeket többé ne játszhassák ki egymás ellen a nagyok. Ezt a célt pedig ugy tartjuk a legkönnyebben megközelithetőnek, hogy mindenekelőtt gazdasági közeledést, a vámfalak lebontását vagy legalább csökkentését javasolnók nekik.

*

A nyugaton általában azt hiszik, hogy embereket és népeket a közös gazdasági érdekek alapján lehet a legjobban összebarátkoztatni. A világháboru után is gazdasági tervektől várták a politikai közeledés megindulását. Közép-Euró-

(Folytatás a 2-ik oldalon)

Még folyik az uj skagerraki ütközet

Az angol haderőnek még nem sikerült meghódítani a németek által elfoglalt norvég kikötőket — Megszállták a Faroer-szigeteket az angolok

Churchill elmondotta beszámolóját a nagy tengeri csatáról

Páris. (Rador.) A Havas hirszolgálati iroda jelentése szerint az angol tengeri haderők több egysége behatolt a Skagerrak öbölbe és ott szétszórtak hadihajók védelme alatt haladó német csapatszállitó hajókat. A tengeri ütközet során az angol hadihajók elsüllyesztettek két nagy csapatszállitó hajót és elsüllyesztettek egy német cirkálót. Az angol hadihajók sikerrel haladtak át a Skagerrak öböl bejáratán, holott ez a bejárat alá volt aknázva. A Havas iroda jelentése szerint, a tengeri ütközet során eddig 40 ezer tonna német hajótér süllyedt el.

London. A Reuter távirati iroda jelenti: Stockholmból érkezett jelentés arról számol be, hogy

Göteborg magasságában, de a svéd felségvizeken kivül, hatalmas tengeri ütközet folyik angol hadihajók, valamint tiz német csapatszállitó és több kisérő hadihajó között.

A tengeri ütközet délután 16 órakor kezdődött és a késő esti órákban még tartott. Az angol hajóhad szétszórta a német csapatszállitó gőzösöket, amelyek közül kettőt elsüllyesztett. A tengeri csata a Kattegat szorosban tombol, ahová az angol hajóhad a Skagerrak-szoroson keresztül jutott.

Az a tény, hogy az angol flottának sikerült a Skagerrak tengerszoroson áthaladni és a német flottát ugyszólván hátbatámadni, élénk feltünést keltett.

A német kormány részéről még tegnap is olyan nyilatkozat jelent meg, hogy a Skagerrak szorosban a német haditengerészet aknamezőt helyezett el és erről az oldalról az Északi-tenger megközelithetetlen. Az eredmény most rácáfolt a német megállapitásokra.

Az angol hajóhad különben körülfogta a német hajóegységeket, amelyek csapatokat, municiót szállitottak a Norvégiában operáló német hadsereg számára. Az angol hadihajók által elsüllyesztett két német csapatszállitó gőzösön kétezerötszáz katona lehetett, akiknek legnagyobb része a tengerbe veszett.

Az angol hajóhad elvágta a német utánpótlást az előrejutás lehetőségétől. (Rador.)

Stockholm. (Rador) A stockholmi rádió Göteborggből jelenti, hogy Göteborg közelében a hárommérföldes övezeten kivül a Pater Noster sziget mellett tegnap délután 6 óra óta tengeri ütközet folyik, angol hadihajók és német hadihajók védelme alatt csapatokat szállitó 10 német hajó között. Valö közelében is tengeri ütközet folyt le.

Narvick német kézen van

London. A Reuter távirati iroda jelenti: A norvég hadsereg Narvick környékén felvette a küzdelmet a németekkel. A norvég csapatok elsáncolták magukat és erőteljes ellenállást fejtenek ki. A küzdelem rendkivül kemény, mert a norvég katonák minden talpalatnyi területért elkeseredetten harcolnak. A harcok két másik helyen is megkezdődtek. Tromsöből, amely a norvégek kezében van, erős gyalogsági és tüzérségi csapatok indulnak dél felé. Német részről repülőgépek is résztvesznek a harcban. (Rador.)

(A vezércikk folytatása)

pában tudvalevően ezzel ellenkező felfogás uralkodik. Errefelé azt tartják, hogy csak politikai érdekközösség felismerése lehet megbizható alapja két vagy több nép együttmüködésének. Ennek a középeurópai felfogásnak különben legjobb bizonyitéka éppen az angol—francia házasság. A két nyugati nagyhatalom közt ugyanis előbb alakult ki a politikai egymásrautaltság tudata és csak ennek nyomán indult meg a gazdasági közeledés, amelynek első jele az 1936. év őszén megkötött francia—angol—amerikai valuta paktum, ujabb megnyilvánulása pedig az a tény, hogy a háboru kitörése óta Anglia és Franciaország a katonai vezetés egyesitése mellett fokról-fokra fejleszti tovább az 1939. őszén megkezdett termelési, kereskedelmi és pénzügyi szinbiózist.

A népek szövetkeztetése tekintetében egy és más ponton is sajátságos és középeurópai szemmel nézve téves felfogást vall a nyugat. Ők azt hiszik, hogy például a keleteurópai népek körülbelül szintén megértek már ugy az együttmüködésre, mint az Európa nyugati peremén élő nemzetek. Párisban is, Londonban is gyakran hallani, hogy az előkészületben lévő angol—francia konföderáció mintát mutat majd arra, hogy például Skandináviában és a Balkánon hasonló alakulatok jöhessenek létre. Elfelejtik azonban, hogy a jelenlegi francia—angol együttmüködés nem azért zavartalan, mert megszervezték az erre szolgáló intézményeket, hanem azért, mert mind a két oldalon megértik, a kormány is, a szakértők is, általában mindenki, nagyjában minden francia és minden angol, hogy akármennyi engedményt tesz egymásnak Anglia és Franciaország, ezekből a számtalan apró, egyoldalu áldozatokból összehasonlithatatlanul nagyobb közös előnyök származnak.

Ezenkivül a kölcsönös károk vállalásának van még egy lélektani feltétele is. Egyetlen politikailag tájékozott francia, vagy angol sem gondolja, hogy ha esetleg nem sikerülne fenntartani a két hatalom közti tökéletes egyensulyt, akkor a tulsulynak a másikhoz való áttolódása veszélyeztethetné az ő nemzeti állagát. Az angol ipar megerősödése belátható időn belül nem tudja átszivni Angliába a francia mezőgazdasági népesség feleslegét s általában sem gazdaságilag, sem szellemileg nem tudják, nem is akarják egymást asszimilálni. Ott tehát kialakulhatott a közös francia—angol haza jelszava, amelynek már az érzése is kezd kifejlődni.

Eszerint tehát Nyugat-Európában is primátusa van a politikai, a szellemi ténvezőknek a gazdaságiak felett. Sokkal inkább áll ez Európa keleti felére, ahol a politikai iskolázottsága, a tömegek közéleti gyakorlata rövidebb multra tekinthet vissza.

Ezért azt hisszük, hogy bármelyik külpolitikai tézis kerüljön is előtérbe a háboru után, alkalmazása csak ugy hozhat eredményt, ha a nagyobb egységek megszervezése érdekében előbb teremtik meg a megfelelő közhangulatot, a kedvezőbb szellemi légkört és csak azután fognak hozzá a gazdasági együttélés megszervezéséhez.

Támadás Narvick ellen

Berlin. (Rador.) A német véderő főparancsnokság a következő hivatalos jelentést adta ki:

— Angol és francia hadihajók támadást kisérteltek meg Narvick kikötő ellen. A szövetségesek a hadihajók védelme alatt csapatokat akartak partra tenni ebben a kikötőben. A német véderő azonban visszaverte a támadást és az ellenségnek sulyos veszteségeket okoztak. Három angol torpedóromboló sulyosan megsérült, egy pedig elsüllyedt.

— A német légelhárító ágyuk lelőttek egy Sunderland tipusu nagy távolsági repülésre alkalmas gépet. Ezt a gépet az Északi-tenger fölött lötték le. Egy másik Sunderland tipusu gépet pedig Oslo fölött. A német jelentés megállapitja, hogy ez az óriási angol repülőgép órán ként 320 kilométer sebességgel halad és akciórádiusa 3000 kilométer.

— Annak ellenére, hogy ezek a gépek kiválóan alkalmasak a nagy távolságra való repüléshez, mégis alul kellett maradniok a sokkal gyorsabb német gépekkel való küzdelemben.

Berlin. (Rador.) A csütörtök reggeli német lapok nagy cimbetükkel közlik, hogy a németek döntő sikereket értekel a Skagernaki szorosban, de magáról az ütközetről nem közölnek részleteket. Német körökben ugy tudják, hogy Norvégiában 4—5 hadosztályt szállitottak partra.

A norvég haderő szembeszáll a német csapatokkal

Washington. (Rador.) A norvég követség biztos forrásból származó hir alapján kijelentette, hogy a norvég kormány a legerélyesebb ellenállást fejti ki a németekkel szemben. A stockholmi rádió rövidhullámon továbbitotta Nygaardsvold norvég miniszterelnöknek azt a nyilatkozatát, amely szerint a Norvégia városait és kikötőit elfoglalt német katonák száma csekély és a mozgósitott norvég haderőnek nem fog nehézségbe kerülni a német csapatok elüzése és ujabb német csapatok partraszállásának megakadályozása.

Ellentétes hirek Narvick, Bergen és Trondhjem sorsáról

London. (Rador). A Reuter iroda jelentése szerint a Narvicknál levő norvég vezérkar közölte, hogy Bergen és Trondhjem a szövetségesek birtokában van. A londoni lapok délutáni jelentése szerint Narvicknál az angolok partra szállottak és kemény harcban állanak a németekkel. A szövetségesek tengeri flottája az oslói fjordban harcban áll a német ütegekkel. Hivatalos angol részről a hireket még nem erősitették meg.

Stockholm. (Rador). Csütörtökre virradó éjszaka fél 2 órakor a svéd vezérkar hivatalos jelentést adott ki, amely szerint az angol csapatok ismét megszállották Bergent és Trondhjemt.

A svéd távirati iroda jelenti, hogy az elverumi arcvonalon tegnap minden ponton visszaverték a norvég csapatok a németeket és utána ott teljes nyugalom uralkodott.

A Reuter iroda közli a svéd távirati iroda hirét, amely szerint a norvég kormány parancsának az ország mindazon részében, amelyet a német csapatok még nem szálltak meg, mindenütt eleget tesznek. Igen sokan önkéntesen is jelentkeztek olyanok, akiket még eddig nem hivtak katonai szolgálatra. A svédek közül is sokan vállaltak önkéntes szolgálatot a norvég hadseregben.

A Reuter ügynökség jól informált körökből csütörtökön délelőtt háromnegyed 10 órakor ugy értesült, hogy nem erősitették meg azokat a hireket, amelyek szerint az angol haderő elfoglalta volna a bergeni és trondhjemi kikötőt, valamint azt, hogy partra szálltak volna Narvicknál.

A svéd távirati iroda jelentése szerint a németek szerdán estig tovább folytatták Narvick város elfoglalását. Semmi jel sem mutat arra, hogy a németek el akarják hagyni ezt a kikötő várost. A svéd távirati iroda azt a jelentést is közli, hogy Svédország nyugati határán minden csendes.

Német illetékes helyen kijelentik, hogy azokkal a hirekkel szemben, amelyek a norvég lakosság nyugtalanitására szolgálnak, állandóan olyan hirek érkeznek Berlinbe, hogy az egész nyugati norvég tengerparti körzetet a német csapatok szilárdan tartják. Trondhjemből érkezett hir szerint ott minden csendes és a kikötőváros elfoglalása tervszerüen folyt le és a reggeli órákig nem intéztek a szövetségesek a város ellen támadást.

Stockholm. (Rador.) Svédország nyugati partjai mentén egy hajó vészjeleket adot le. Először azt hitték, hogy egy német csapatszállitó hajóról van szó, később azonban kiderült, hogy az Emden német cirkáló volt, amelyet a norvég hajók sülvesztettek el.

Londonból jelentik: A légügyi minisztérium közli, hogy a mult vasárnaptól kezdve a németek 19 repülőgépet vesztettek, míg az angol veszteség csak öt gép volt. (Rador.)

Stockholm. (Rador.) Egy halász szemtanu nyilatkozata szerint Svédország nyugati partjai mentén legalább négy nagy német csapatszállitó hajót sülyesztettek el. Egy 10 ezer tonnás tehergőzös, amely csapatokat szállitott bemenekült a marstrandi svéd kikötőbe.

Newyork. (Rador.) Az Északi tengeren folyó harcokról „A szövetségesek keményv választ adtak" cimen a Newyork Times azt irja, hogy az Északi tengeren duló elkeseredett harcok igazolják, hogy Nelson és Beatty harcos szelleme uralkodik a brit flottában. A lap szerint a szövetségesek válasza oly gyors volt, hogy felmerült az a kérdés, hogy vajjon a szövetségesek meglepetése a német előnyomulással szemben ténylegolyan nagy volt-e, mint azt sokan hiszik.

Az Egyesült-Államok polgárainak millióit a legnagyobb érdeklődéssel hallgatták a rádió mellett az Északi-tengeren folyó ütközetről beérkezett részleteket. A leadóállomások a szokásos zárórán tul is még sokáig közöltek hireket.

Norvégia sorsa még nem dőlt el

London. (Rador.) A norvég követség és a külügyminisztérium semmi olyan megbizható hirt nem kapott, amely arról szólana, hogy a norvég kormány tárgyalásokba bocsáitkozott a németekkel.

Nem lehet azt hinni, hogy azért, mert a németeknek sikerült néhány elkülönitett osztagot egy rendkivül hosszu partvidék mentén elhelyezni, ez rendkivül fényes és bölcs cselekedet volt stratégiai szempontból.

Hatalmas tengeri ütközet van folyamatban és éppen ezért nagy tartózkodással kell fogadni a beérkező hireket.

Allitólag még mindig folynak tárgyalások a norvég király és a német követ között

Berlinből jelentik: Berlini politikai körökben kijelentették, hogy azok a külföldi sajtóban napvilágot látott hirek, melyek szerint a norvég király és a német követ között Osloban folytatott tárgyalások nem vezettek eredményre, nélkülöznek minden komoly alapot. Ezideig a tárgyalások nem vezettek végleges eredményre ugyan, de azokat tovább folytatják. (Rador.)

Beszüntette adását az oslói rádió

Newyorkból jelentik: (Rador.) A NBC rádiótársaság jelenti, hogy az oslói rádióállomás csütörtökön 12 óra 11 perckor hirtelen beszüntette adását.

A norvég kormány uj székhelye

Stockholmból jelentik: A Reuter ügynökség közli, hogy a norvég kormány szerdán elhagyta Elverumot és a svéd határtól 20 kilométerre lévő Nybergsundbe tette át székhelyét. (Rador.)

Nem sülyesztették el a Brement

Berlinből jelentik: A német távirati iroda hivatalosan is megcáfolja azokat az angol propaganda által terjesztett hamis hireket, amelyek szerint a Bremen német hajót a Skandináv vizeken elsülyesztették. (Rador.)

Erődövet épitenek Dániában

Stockholm. (Rador.) A Stockholms Tidningen berlini tudósitás nyomán jelenti, hogy sok munkást küldtek Dániába, ahol erődövet épitenek, hogy meggátolják az angolok partraszállási kisérleteit.

Eden az eseményekről

London. (Rador.) Eden gyarmatügyi miniszter londoni beszédében többek között a következőket mondotta:

— A legutóbbi néhány nap eseményei csak arra szolgálnak, hogy a legnagyobb erőfeszitésre sarkalják az angol népet. Lehetséges, hogy a németek akciója az északi országokban a szövetségesek tengeri hadereje számára nagyobb harci lehetőséget fog teremteni, de lehetséges az is, hogy Hitleréknek ez a legujabb és legkétségbeesettebb próbálkozása ridegkényszerüségük mértékjelzője.

Moszkva nyugtalan!

Bern. (Rador.) A Baseler Nachrichten moszkvai tudósitója jelenti, hogy Oroszországban komoly nyugtalanságot okozott a skandináv államok elleni német akció, amelyről a szovjet kormányt előzetesen nem értesitették.

Jegyzett már hadfelszerelési kötvényt?

Churchill beszámolt az utóbbi napok tengeri csatájáról

London. (Rador.) *Churchill*, az angol tengernagyi hivatal első lordja óriási érdeklődés mellett tartotta meg beszámolóját csütörtök délután az angol alsóház ülésén. A zsúfolásig megtelt ülésteremben számos külföldi állam diplomatája is megjelent a páholyokban.

Churchill azzal kezdte beszédét, hogy a németek Dániába és Norvégiába való bevonulásukat hosszabb időn keresztül gondosan előkészítették és március utolsó napjaiban kezdték meg ennek végrehajtását.

— Már hónapok óta érkeztek hírek az angol kormányhoz, hogy

igen sok német kereskedelmi hajót csapatszállító hajóvá alakitottak át és hogy sok kisérő hajót összpontositottak a balti kikötőkben, az Elbe-folyó torkolatánál. Senki sem tudta, hogy mikor és melyik nemzet ellen akarják felhasználni ezeket.

Hollandia, Dánia, Norvégia és Svédország egyaránt szóbajöhettek. Mindegyiket érték fenyegetések és valamennyi szomszéd kis állam fenyegetve volt és fenyegetve van ma is. Még azok a semlegesek is, amelyek mindent megtettek, hogy megnyerjék a németek tetszését, sem érezhették magukat biztonságban és nem tudhatták, hogy ok és figyelmeztetés nélkül nem rohanják-e le őket. Mindezen országok állandó félelemben éltek és egyik sem tudta, hogy melyiket fogják legközelebb a németek lenyelni. Hétfőn a kora reggeli órákban értesültünk arról, hogy Norvégia és Dánia húzták ki ezuttal a szerencsétlen számot. Dániának különösen oka van a neheztelésre, nem csak azért mert ő volt Németország legközelebbi és leggyengébb szomszédja, hanem azért is, mert

neki volt a legujabb keletü szerződése Németországgal, amely biztositotta minden támadás ellen. Ezt a németek külön szerződésben biztositották.

Valószinüleg ez hozta Dániára különösen a veszélyes helyzetet. Norvégia nyugati partjainak rendkivüli földrajzi alakulatai lehetővé tették azt, hogy minden semleges és német hajó szabadon járhasson ki és be, kijátszva a szövetséges hatalmak tengeri zárlatát.

Az aknazár lefektetésének okai

Ez a legsulyosabb helyzetet teremtette a szövetségesek számára és ez volt a németek legnagyobb előnye a szövetségesek blokádjának kijátszásában.

Nem volt nagyobb akadálya a Németország elleni blokádnak, mint ez a nyitott folyosó. Ugyan igy volt ez a világháboruban is. Az angol hajóhad kénytelen volt nyugodtan és tétlenül nézni a dugáru szállitást Németország felé, pedig ezt megakadályozhatta volna.

Elmondotta ezután Churchill, hogy a szövetségesek végül arra az elhatározásra jutottak, hogy megakadályozzák ezt a norvég folyosón keresztül folyó forgalmat.

— A német kormány ugy tünteti fel, mintha a Dániába és Norvégiába való behatolásuk a mi lépésünk következménye lett volna. Ezzel szemben több, mint egy hónapja megtették az előkészületeket. Csapatokat helyeztek a határon készenlétbe és hajómozdulatokat rendeltek el az aknáink lerakása előtt.

Churchill behatóan ismertette a németek támadását Norvégia ellen és közölte, hogy

a szövetséges haderő teljes és gyors segitségben részesiti a megtámadott Norvégiát. A szövetségesek addig nem kötnek békét, amig Norvégiát teljesen fel nem szabaditják és vissza nem állitják a független és szabad országot.

Az angol tengerészeti miniszter ezután a Norvégiában folyó harcokról beszélt és annak a reményének adott kifejezést, hogy a norvégek sok veszteséget okoznak majd az ellenségnek.

Churchill ezután arra utalt, hogy a semleges kisállamok okulhatnak Norvégia tragédiájából és azt igyekezett bizonyitani, hogy hiába próbálkoznak a semleges országok elnyerni a német barátságot, az nem védi meg őket a veszélytől. Ha Norvégia nem tartotta volna be annyira szigoruan a semlegességét, gyorsabb és hathatósabb segitséget kaphatott volna a szövetséges hadaktól.

— Reméljük, — mondotta Churchill —, hogy az érdekelt államok figyelembe veszik a norvégek tragédiáját és nem fognak téves utakon járni, nem tévesztik szem elől, hogy holnap, vagy később ugyanolyan veszéllyel kell megküzdeniök, mint ma Norvégiának és tudják, hogy — ha nem eléggé óvatosak — ugy őket is a megsemmisülés, vagy a rabszolgaság veszélye fenyegeti.

A BŐR ERŐSITÉSÉHEZ

Churchill bejelentette, hogy Bergent és Trondhjemet meg nem foglalták vissza

Az angol tengernagyi hivatal első lordja ezután ismertette azon rendelkezéseket, amelyeket akkor foganatositottak, amikor jelentéseket adtak le az Északi-tenger felett cirkáló felderitő repülőgépek, hogy német hadihajó egységek észak felé vonulnak. A Scapa Flow-i hadihajórajt azonnal harci készenlétbe helyezték, de nem szüntették be Norvégia felé az aknazár lerakását, amelyet hétfőn hajnalban fejeztek be.

— A Glauwurm torpedóromboló hétfőn reggel 8 órakor, — mondotta — szikratávirón jelentést adott le, hogy 2 német torpedóromboló került utjába és felvette a küzdelmet. A segitség azonban későn érkezett, mert mielőtt a hadihajók utnak indulhattak volna a tengeri csata szinhelyére, a Glauwurm beszüntette szikratáviróadását, valószinüleg sulyos találat érte és elsüllyedt.

Churchill ezután hangsulyozta, hogy a tengeri harc az Északi-tengeren különösen a partok közelében állandóan folyik, különösen a légi tevékenység eleven. Ugyanekkor

megcáfolta azon külföldi hireszteléseket, amelyek szerint az angol cirkálók visszafoglalták már a németek által elfoglalt norvég kikötőket.

A szövetségesek Észak-Norvégiában vetik meg majd a lábukat, s nemcsak tengeren, hanem szárazföldön is megkezdik a küzdelmet. A szövetségesek által hatalomba vett területeket természetesen minden támadástól megvédik s a háboru befejezése után ismét átadják az előbbi államhatalomnak.

Ismertette ezután a legutóbbi tengeri eseményeket is:

a német hajóhadat sikerült az angol és francia tengeri haderőnek közrefognia, azonban a viharos tenger, a köd leple, vagyis a rossz látási lehetőségek miatt kiszabadult és dél felé vonult.

Churchill beszéde végén megállapitotta, hogy vannak olyan kérdések is, amelyeket a hadititkok megsértése nélkül nem tárhat a nagy nyilvánosság elé, de hangsulyozta, hogy

Németország — éppen ugy mint annak idején Napoleon a spanyolországi hadjárat idején, — a legsulyosabb haditaktikai hibát követte el,

éppen ezért nem vivhatja ki még a legnagyobb áldozatok árán sem a győzelmet.

Churchill beszéde további során bejelentette, hogy a német repülőgépek most már egyre jobban félnek Scapa Flow-t felkeresni, amelyet a világ legfélelmetesebb légelhárító fegyvereivel szereltek fel.

Az elmult éjszakai támadás során a 60 német gépből álló rajból hatot lelőttünk

— mondotta Churchill.

„Stratégiai hiba volt Norvégia megszállása"

Az angol tengerészeti miniszter ezután beszámolt az angol és német flották harcáról. Közölte, hogy

több német cirkálót, csapatszállitó hajót és tengeralattjárót sülyesztettek el és rongáltak meg.

— *Elvágjuk a német utánpótlás lehetőségét* — mondotta Churchill — *és minden eszközzel kivivjuk a győzelmet. Szakértők megállapitása szerint — és ez az én véleményem is — Hitler nagy stratégiai hibát követett el, amikor Norvégiát megtámadta és amidőn a német flottát a szövetségesek hadereje ellen küldte, miután a szövetséges tengeri flotta hatalmas tulsulyban van. Az eddigi harcok során is beigazolódott a szövetségesek fölénye és a négy nagy német cirkáló elsüllyesztésével a német haditengerészet hasonló egységeinek több mint felét vesztette el.*

Természetesen tengeralattjáróink nem voltak tétlenek és tevékenységüket tovább folytatják, mert

nem engedjük, hogy a németek az északi vizeken utánpótlást büntetlenül küldhessenek Norvégiába.

Churchill ezután kijelentette, hogy Anglia elég erősnek érzi magát a végső győzelem kivivásához.

Az orosz flotta a norvég vizek felé tart

Róma. (Rador). A Messagero stockholmi jelentése szerint biztosan állitják, hogy

a szovjet hadiflotta elhagyta Murmanszk kikötőjét és a norvég vizek felé tart.

A Popolo di Roma szerint moszkvai politikai körökben nagy fontosságot tulajdonitanak Molotov népbiztos és Schulenburg gróf moszkvai német nagykövet kedden lefolyt megbeszéléseinek, amely négy óra hosszat tartott. Moszkvai körök szerint ez a megbeszélés döntő lesz az északi helyzet szempontjából. A Messagero párisi és londoni jelentése szerint a francia és angol politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy

Moszkva és Berlin között ujabb megegyezés jött létre

és a Szovjet minden valószinüség szerint támogatja Németországot.

London. Az angol lapok még mindig élénken foglalkoznak a legutóbbi napok eseményeivel, mérlegelve az elért eredményeket és vesztességeket. Egyhanguan állapitják meg, hogy „az angol oroszlán elbődülte magát és megmutatta félelmetes körmeit."

Az angol lapok hiradása szerint

Murmanszknál nagyobb csapat összevonásokról érkezett hir. Ezzel kapcsolatban felvetik a lehetőséget, hogy Oroszország beavatkozik a háboruba.

URANIA: sláger mozgó. Tel. 12-32. 5, 7.15, 9.15
Folytatódik a nagy siker, egy film, mely minden eddigit felülmult: a
Vén lány BETTE DAVIS legragyogóbb alakitása az anyai szeretet és önfeláldozás filmje.
MIRIAM HOPKINS, GEORG BRENNT. LEGUJABB METRO HIRADÓ

ADMIRAL SIR DUDLEY POUND,
a brit flotta főparancsnoka.

DARLAN admirális,
a francia flotta főparancsnoka.

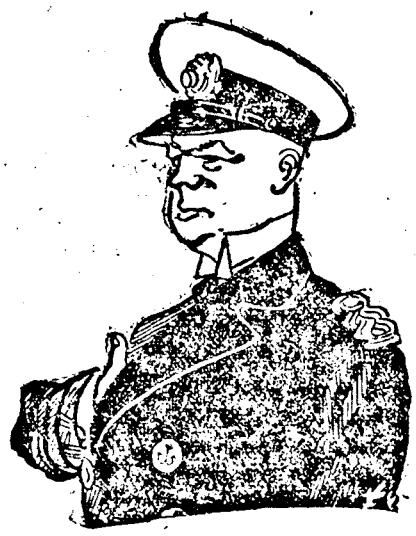

RAEDER ellentengernagy,
a német flotta főparancsnoka.

Elfoglalta Elverumot a német haderő

Berlinből jelentik: A német hadseregfőparancsnokság április 11-én a következő hivatalos jelentést adta ki:

„A nyugati fronton nem történt semmi említésre méltó esemény. A kedvezőtlen időjárás ellenére a felderítést tovább folytattuk Észak- és Középfranciaország felett. Április 10-én a délutáni órákban a német csapatok minden incidens nélkül megszállták Bornholm szigetét. A Dániában tartózkodó német csapatoknak nyugalmas napjuk volt. A Norvégiában német csapatok által elfoglalt területeket megerősítettük. A Hamartól 25 kilométernyire lévő

Elverum helységet 10-én délután foglaltuk el. Oslóban nyugalom van.

Valamennyi oslói erőd birtokunkban van és a többiekkel együtt megkezdtük a megerősítést. Az oslói norvég katonai hatóságok kijelentették, hogy készek együttműködni az angol—francia repülőgépek támadásainak elhárításában. Amint jelentettük.

az angol tengeri egységek megkisérelték a behatolást Narvickba A harcok során az angolokat visszavertük.

Norvégiában csapataink, az angol álhirekkel ellentétben, tervszerűen haladnak előre.

Bergen és Trondhjem városok a birtokunkban vannak

Az angolok meg sem kisérelték a támadást. A német légihaderő egységei tovább folytatták felderítő repüléseiket az Északi-tenger felett és fontos értesüléseket szereztek az ellenséges hajók állásáról és hadmozdulatairól. Repülőgépeink a rossz időjárás miatt csak két izben találkoztak angol repülőgépekkel.

Egy angol torpedóromboló bombatalálat ért. Scapa Flow-ban megsemmisítettünk egy légelhárító üteget.

Angol vadászgépek több sikertelen támadást intéztek a német repülőgépek ellen. A légiharcok során egy Hurricane típusu angol gépet a Shetland szigetek közelében lelőttünk. Két német repülőgép nem tért vissza kiindulási helyére. Német vadászrepülőgéprajok őrködnek Dánia és Norvégia biztonsága felett. Csak Norvégia nyugati részén jelent meg néhány angol repülőgép és másik három ellenséges gép megtámadta a Stavanger közelében lévő repülőteret. A támadás sikertelen volt. (Rador.)

A lahti-i rádió jelentése szerint Elverumot a németek még nem foglalták el.

Stockholm. A jelentések szerint az oslói fjorodknál ujabb német tengeri egységek jelentek meg. A szerdai nap folyamán lefolyt tengeri ütközetből az összes hadihajók idénkeztek.

A norvég kormány végső célja: Norvégia szabadságának és függetlenségének kivivása

Elverum. (Rador.) A Norvég Távirati Iroda jelenti, hogy Nygaardsvold miniszterelnök proklamációt intézett a norvég néphez és ujra leszögezi Norvégiának azt az elhatározását, hogy ellenáll a német inváziónak és hogy visszautasitották Németország azon követelését, hogy ismerjék el Quisling kormányát. A kiáltvány igy hangzik:

„A német kormány azt kérte a királytól, hogy olyan norvég kormányt nevezzen ki, amely birja Németország bizalmát és amelyet a Führer is engedélyez. A király nem fogadta el ezt a német kivánságot, mert ennek az lett volna a következménye, hogy Norvégiát Németország hübéresévé alakitották volna át. Semmiféle kormány nem maradhat Norvégia élén, csak az, amely a norvég nép bizalmát birja. A Nygaardsvold kormány öt éven keresztül vezette az országot, együttműködve a néppel és ez marad a törvényes kormány. Amikor a németek benyomultak Norvégiába, a kormány felajánlotta lemondását, de a storting egyhangu véleménye szerint ennek a kormánynak a helyén kell maradnia. A kormány most felhivást intéz a norvég néphez, hogy támogassa törekvéseiben, amelynek végső célja Norvégia szabadságának s függetlenségének kivivása. Németország brutális tettet hajtott végre Norvégia ellen. Elözönlötték országunkat bombákkal és más pusztitó eszközökkel és egy kis népre támadtak, amelynek csak egy óhaja volt éspedig az, hogy békében élhessen. A norvég kormány meg van győződve arról, hogy az egész civilizált világ elitéli ezt az erőszakos cselekedetet és hogy a norvég nép készen áll minden erőfeszitésre, hogy visszaállitsa szabadságát és a függetlenségét, amelyet egy külföldi hatalom lenyeget. Lehet, hogy Norvégia jövője egyelőre sötétnek látszik, az is lehetséges, hogy az ellenség nagy pusztitásokat okoz, de a kormány biztos abban, hogy a szabadság visszatér az országba. Éljen hazánk! Éljen a szabad Norvégia!"

A kiáltványhoz Haakon király a következő nyilatkozatot füzte:

— Mindenben hozzájárulok a kormány felhivásához és meg vagyok győződve arról, hogy az egész norvég nép mellettem áll abban az elhatározásban, amelyet hoztam.

Kanadai önkéntesek készülnek Norvégiába

Ottawából jelentik: Kanadából érkezett jelentés szerint 10 ezer ember készen áll arra, hogy mint önkéntesek a norvég hadseregben harcoljanak. (Rador.)

Kanada megakadályozza Izland és Grönland elfoglalását

Newyork. (Rador.) A Newyork Times Grönland és Izland helyzetével foglalkozik és washingtoni értesülésére hivatokzva közli, hogy Roosevelt elnök Kauffmann dán követtel tanácskozott. Mértékadó körökben az a vélemény uralkodik, hogy ha a szükség ugy kivánja Grönland helyzetében a Monroe-elvet fogják alkalmazni.

Redgewe ezredes kijelentette, hogy az Egyesült-Államoknak nyomban háborut kell kezdeni Németország ellen, ha egyetlen német katona, vagy tengerész partra szállna Izlandban, vagy Grönlandon. Az első kisérletnél nyomban légi és tengeri haderőt kell küldeni Németország ellen.

Ottawa. (Rador.) Grönland megvédelmezésének kérdése első helyen foglalkoztatja a kanadai köröket, miután

a dán birtokot képező Grönland fontos támaszpont lehet a német tengeralattjárók számára Kanadával szemben.

A kanadai nemzetvédelmi miniszter nem volt hajlandó nyilatkozni arról, hogy Kanada átveszi-e Grönland ellenőrzését. A fővárosban az a benyomás uralkodik, hogy a veszedelem igen nagy és ezért meg kell tenni az összes óvintézkedéseket. Felteszik azt a kérdést, hogy Nagybritannia, vagy Kanada védelmezheti-e meg könnyebben Grönlandot.

A kanadai légirajok készen állanak minden eshetőségre. A kanadai kormány különben lefoglalta a vizein tartózkodó valamennyi dán hajót.

Az angolok elfoglalták a Far-Oer-szigeteket

Londonból jelentik: Churchill, a tengerészet első lordja, bejelentette, hogy az angol tengeri haderők elfoglalták Far-Oer szigeteket, amelyek eddig dán felségjog alatt állottak. Churchill közölte, hogy ugy a Far-Oer szigeteket, mint Izlandot, melynek sorsa felett még nem döntöttek, szabad Dániának majd a háboru után visszaadják.

Svédország aknamezőket helyezett el semlegessége biztositására

Stockholmból jelentik: A norvég hadsereg főparancsnokává Ruge Otto tábornagyot nevezték ki. A berlini hivatalos körök cáfolják azokat a hireket, amelyek szerint Németország Svédországtól csapatai részére átvonulási engedélyt kért. Svédország semlegességének biztositására a nyugati és déli határait mentén aknamezőket helyezett el.

Életveszedelemben forgott Haakon norvég király

Stockholm. A legujabb jelentések ismertetik Haakon norvég király menekülését Hamarba. A király és kisérete, akiket csak 15 főnyi katonából álló hátvéd kiséri, amint észak felé mentek gépkocsival, komoly életveszedelembe kerültek, mert német bombavetők érték utól. A király és kisérete egy állomásépületben keresett menedéket, s csak akkor folytatták utjukat, miután a német gépek, amelyeknek pilótái valószinüleg nem vették észre a gépkocsikat, elvonultak.

CORSO: JOURNAL! 5, 7.15, 9.30
Norma Shaerer, Joan Crawford,
Rosalind Russel, Paulette Goddard
Clare Booth világhirű szinmű vének nagyogó filmváltozata, egy film ferfiszereplők nélkul.
„ASSZONYOK"

Szúdy Elemér két irása, amelyet egykor Aradra küldött

Levél Szendrey Mihályhoz — Szúdy Elemér cikke az Aradi Közlöny jubiláris számában

Olyan ember halálhire érkezett szerdán Aradra, aki szorosan összenőtt ezzel a várossal, akinek szive egész életében ezért a városért, ennek a városnak lakóiért, ittélő barátaiért dobogott. Szudy Elemér nyugalmazott sajtófőnök hunyt el — mint jelentettük — a budapesti Siesta-szanatóriumban. Ez a kivételes egyéniségü férfiu, aki az aradi szerkesztői asztaltól került Budapestre, ahol rövidesen kitünt tehetségével, rátermettségével, elfoglalta azt a poziciót amelyre a magyar kormány neveze ki, mint leghivatottabb személyt. Bár Aradról való eltávozása egyben azt is jelentette számára, hogy soha sem jött vissza első sikereinek, legszebb emlékeinek szinhelyére, egy pillanatra sem szünt meg ennek a városnak szerelmese lenni. Ha aradival találkozott csillogó szemmel érdeklődött minden után, érdekelte a Marospart, a park, a korzó, az üzletek, emberek minden. Ha aradi járult hozzá kéréssel, igyekezett tanáccsal szolgálni, sok esetben pedig személyes intervencióval sietett segitségére. Szudy Elemér szive megszünt dobogni, egy aradi harcos kilépett az élők sorából, de az aradiak éppen olyan szeretettel őrzik meg emlékezetükben Szudy Elemért, mint ahogyan ő emlékezett haláláig az aradiakra.

Szudy Elemér életrajzát ismertettük, irodalmi munkássága igen tevékeny volt. A háboru előtt számos értékes ujságokban megjelent irásán kivül két könyve jelent meg Aradon, a „Tavasz ébredése“ cimen novelláskötete, majd később „Amit az élet gondol“ cim alatt adta ki gyüjteményét. Az utóbbiról Ady Endre a Nyugat cimü folyóiratban igen elismerő kritikát irt. Háboru alatt harctéri élményeit adta ki könyvalakban: „Jártomban véres földeken“ cimen. Később, amikor sajtófőnök lett még mindig szakitott magának időt az irásra és több könyve jelent meg igy „Két renaissance“ cimü munkája aratott nagy sikert. A legutoljára megjelent müvének cime „Fekete nappalok — fehér éjszakák“ volt. A magyar sorsproblémákkal „Európa és a magyar kérdés“, „A magyar országgyülés története“ és a „Nemzetgyüléstől az országgyülésig“ cimü munkáiban foglalkozott.

Alább adjuk a most elhunyt Szudy Elemér két irását, melyeket Aradra irt. Az egyiket levélformában Szendrey Mihályhoz intézte, mig a másikat az Aradi Közlönynek küldötte 1934. karácsonyán, amikor lapunk fennállásának ötveneszténdős jubileumát ülte. Szudy Elemér irása volt a jubileumi melléklet vezércikke.

Az egykori aradi ujságiró visszaemlékezései

Az ujság az életemnek egyik fő alkotó eleme. Kora ifjuságom emlékei, a pálya indulása, legszebb reményeim és illuzióim, mind hozzáfüznek, ehhez a nagy és hatalmas gondolatvárhoz, amely a modern élet legnagyobb hatalmassága lett. De azért állt lelkemhez talán minden dolgok között a legközelebb az ujság, mert benne látom azt az eszközt, azt a szinte legyőzhetetlen és egyedülvaló szellemi mindenhatót, amely népeket és kulturákat, különböző nemzeteket és civilizációkat közös nevezőre tud hozni, a köztük levő ellentéteket kiegyenliteni s igy az emberiség egyetemes haladását, a humanizmus nagy eszméit s mindenekiölött a béke gondolatát szolgálni.

Naponta ujságok légióját olvasom, de ha iróasztalomon a lapok tömkelegében kutatok, kezem először önkénytelenül is az ardeali (Erdély) magyar ujságok felé nyul. Valami titkos sóvárgás, soha ki nem elégithető nosztalgia él bennem Ardeal (Erdély) után, amelyet hosszu-hosszu évek óta nem láttam. S vajjon mi hozhatná hozzám közelebb a mai Ardeal (Erdély) lelkét, küzdelmeit, munkáját, törekvéseit, egész mai életét, mint az ardeali (Erdély) ujságok, az ottani magyarság szellemének küldöttei?

Valamikor magamnak is kellemes kapcsolatom volt ezzel a sajtóval, hosszu esztendőkön át róttam a betüket Aradon, ebben a gyönyörü európai régi városban. Azóta engem is másfelé vezérelt a sorsom, távol Aradtól. Eltávoztam e kedves város vendégszerető falai közül, amelyek egykor oly szeretettel és megértéssel fogadtak maguk közé.

Az Aradi Közlönynek, amely most jubileumot ül, a multja tele van ragyogó emlékekkel, egy hatalmas történeti korszak legszebb küzdelmeinek trofeáival, de jelene és jövője is méltó ehhez a multhoz, mert hiszen a feladat, a hivatás, amelyet most be kell töltenie, semmivel sem kisebb méretü a régniél az elmultnál, amidőn a maga szellemi, kulturális készségével megismertetni igyekszik azokat a kulturtörekvéseket, amelyek megteremtik két egymásra utalt nép barátságát.

Amit az ardeali (Erdély) sajtó az ardeali (Erdély) magyarság sorsából napról-napra megmutat nekem, abban minden felszines látszat ellenére is több a hit, több a világosság gazdagabb a remény. Ma még, sajnos, csak célkitüzés, csak eszmény az, amiért az európai gondolat legjobb szellemi frontharcosai küzdenek: a békességért. Azonban minden erőt, minden akaratot egyesiteni és összpontositani kell valamennyiünknek abban, hogy testet, alakot ölthessen és tartalmat nyerhessen ez az ideál.

E kötelességek közé sorolom azt is, hogy keresse és egyengesse a román néphez, a román nemzeti értelmiséghez vezető megértés utjait. Nem hiszem hogy elérhetetlen álom, meg nem valósitható ideál lenne a románság és a magyarság találkozását a kulturában, a müvészet, irodalom, tudomány és társadalmi együttmüködés magasabb célkitüzéseiben előkésziteni és kimunkálni. Az ehhez való hajlandóságot igen előkelő pozicióban levő román politikusok, irók és müvészek is kinyilvánitották, nem is egyszer s miután ez magyar részről mindig a legmelegebb visszhangra talált a politikai határon innen és tul egyaránt, azt hiszem, semmi akadálya sem lehetne annak, hogy ezek a törekvések egyetemessé, általánossá tétessenek. Minthogy pedig e kulturális együttmüködés által önmagától elintéződik és megoldódik a teljes emberi és polgári egyenjoguság kérdése, azt hiszem, csak bizonyos politikai elfogultságokat kellene kiküszöbölni ahhoz, hogy ez a szolidaritás valóban létre is jöhessen. Tartsuk tiszteletben egymás nemzeti és kulturális egyéniségét, vetélkedjünk a szellemi és müvészeti torna nemes versenyében, — mert hiszen ez a valódi cooperation intellectuell — s akkor maguktól fognak ledőlni a politikai válaszfalak. Azokban a magas régiókban, ahol az eszme székel, nincsenek kicsinyes torzsalkodások, ott csak egy gondolat és egy igazság van: megadni minden népnek és minden kulturának a megbecsülést és tiszteletet.

Szudy Elemér.

A Szendrey Mihályhoz intézett sorok

Kedves Barátom.

Tizenhat esztendeje, hogy nem láttam Aradot, lelkemnek tündöklő városát, ahol számomra mindig a legszebbek, legtisztábbak voltak a csillagos nyári éjszakák. Ha lehunyom a szemem, előttem ragyognak még ma is, ifjuságom, férfikorom feledhetetlen emlékeit ringatják. Tudod, hol ragyogott legszebben az aradi csillagos égbolt? A Maros partján, a nyári szinkör mellett. Mennyi édes melódia zeng még ma is felém, hogy szivárványlott onnan ki a derü, vidámság, a kacagás, jókedv, aminek mind egy magasabb müvészi törekvés, egy nagyszerü szinészgárda volt a kiapadhatatlan forrása. Meg az az eltünt mesevilág amelyet azóta oly messzi elsodort az idők árja mellőlünk.

Most, hogy ötven éves lesz az aradi szinház és könyvet irsz erről, nagy jótétemény ez nekünk, akik mindig keressük a multtal való lelki kapcsolatokat s oly nehezen találjuk meg őket. Magamnak is követelek valamelyes részt ebből az ötven évből, ha csak azon a cimen is, hogy néha én is felöltöttem a kritikusi tógát s lapom hasábjain beszámoltam irodalmi és müvészeti eseményszámba menő bemutatókról.

Milyen virágzás! Mekkora ereje volt akkor a szinpadi gondolatnak és becsülete a szinjátszásnak. Ma a hivatás talán messzibb néző, de akkor, harminc évvel ezelőtt, milyen büszke és titokzatos erőktől duzzadó volt ez a Génius! Arad egész szellemi és kulturális életét besugározta s hatása bizonyára azért volt olyan elementáris, mert a nagy Adakozó természetes pazarságával mindig önmaga legjavát adta.

Ma is ezt teszi. Csak mintha az arcáról kissé lehervadt volna a mosoly, a jókedv és csapongás önkénytelen áradását pedig megszikkasztották a létfenntartás forró küzdelmei. Tudom, nehéz munkában áll az erdélyi magyar szinjátszás és sulyos gondjai vannak az aradi szinháznak is. De ez nem lehet ok a csüggedésre. Egy intézmény, amelynek olyan félszázada volt, mint az aradi szinháznak nem veszhet el, nem merülhet el a közöny és részvétlenség hullámaiban. Kiemelik onnan azok a virtuális erők, amelyeknek fényes pályájáról a Te nagy könyved annyi megragadó képet rajzol. Ezek az erők nemcsak a mult tartópillérei, hanem átsugároznak a jövő generációk felé.

Kedves barátom, Te előszót kértél a könyvedhez és ime, levél lett belőle. Levél, a saját multamhoz, melynek partján ott énekel a Petőfi haldokló hattyuja, a szép emlékezet. Bocsáss meg neki, hogy csak ebben a szubjektiv, közvetlen formában tudott megszólalni és a Te nagy igazad mellett hitvallást tenni.

Budapest, 1935. augusztus hó.

Régi barátod:

Szudy Elemér.

Iskolai és egyházi vagyonügyi kérdésekben hozott intézkedéseket az egyházmegyei Igazgató Tanács

Az országos katolikus nagygyülés helyett ebben az évben „katolikus napokat“ rendeznek

Cluj (Kolozsvár.) Az Ardeali Római Katolikus Egyházmegyei Igazgatótanács kedden tartotta havi rendes gyülését Gyárfás Elemér világi elnök vezetése alatt. Az ülés a mult havi ügymenetelt tekintette át, majd több fontos iskolai és egyházvagyoni kérdésben intézkedett.

Ugyancsak kedden ülésezett az Ardeali Katolikus Népszövetség intézőbizottsága dr. Betegh Miklós vezetése alatt. Az intézőbizottság tagjai az ülésen szinte teljes számban megjelentek.

Dr. Betegh Miklós elnöki megnyitójában kegyelettel emlékezett meg Mailáth érsekről.

Elhatározta a Népszövetség igazgatótanácsa azt is, *hogy az idén nem rendez országos katolikus nagygyülést, hanem helyette az egyes kerületekben ugynevezett „katolikus napokat“ rendeznek. Első ilyen katolikus nap Odorheiun (Székelyudvarhelyen) lesz Urnapján, május 23-án. Az odorhei (székelyudvarhelyi) katolikus napon a családnak az Oltáriszentséggel való kapcsolata fogja képezni az elmélkedések tárgyát.*

Kedden este a Pázmány Péter Társaság felolvasó-estét tartott, amelyet Gyárfás Elemér elnök nyitott meg. Megnyitójában Mailáth érsekről szólt, akinek itteni egyházfői müködése a katolikus lelkek ujjászületését hozta s igy irodalmi és müvészeti vonatkozásban is szellemi megujhodásnak volt előidézője.

Szopos Sándor festőmüvész tartott ezután értékes felolvasást arról, hogy mit köszönhet a képzőmüvészet a népmüvészetnek s milyen gazdag teremtő hatásokban a magyar népmüvészet. Walter Gyula olvasott föl ezután verseiből, amelyek közül különösen nagy sikert aratott a Mailáth érsekről szóló költeménye.

FORUM FILMSZINHAZ. TELEFONSZÁM: 20—10.

Utolsó napok!

Ne mulassza el ezt a soha vissza nem térő alkalmat és nézze meg a XX. század legmonumentálisabb és leggrandiózusabb filmórását,

A Notre Damei toronyőr-t

VICTOR HUGO halhatatlan regényének filmváltozatát Villiam Dietrele rendezésében. Charles Laughton és Maurren O'Hara-val. —Uj FOX-hiradó a legujabb eseményekkel. — Előadások 5, 7.15 és 9.30 órakor.

ARADI KÖZLÖNY

telefon: 11-52. sürgönycím: KOZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . 840 lei || Negyedévre 210 lei
Félévre . . . . 420 „ || Egy hónapra 70 „

A minisztertanács elhatározta a cenzura enyhitését

Bucuresti. (Rador.) Április 10-én, délután 3 órakor a kormány tagjai Tatarescu királyi tanácsos elnökletével minisztertanácsot tartottak. A miniszterelnök beszámolt az ország általános belső helyzetéről, amely a nemzeti együttérzés és egység jegyében fejlődik. A minisztertanács hozzájárult azokhoz az intézkedésekhez, amelyekkel a kormány át akarja szervezni a cenzura különböző intézményelt, mégpedig oly értelemben, hogy minden tárgyilagos birálat megnyilatkozását biztositsa. Ugyancsak jóváhagyta a minisztertanács a NUF szervezkedési keretében megtartandó gyülések uj szabályrendeletét. Ezután a minisztertanács megállapitja azoknak a törvényjavaslatoknak a benyujtási sorrendjét, amelyeket a parlament elé terjesztenek. A folyó ügyek elintézése után a minisztertanács 4 órakor véget ért.

— *ZÜRICHI TŐZSDEZÁRLAT: Páris 596 és fél, London 15.81 és fél, Newyork 446, Brüsszel 75.40, Milánó 22.52, Amszterdam 236.75, Berlin 176, Szófia 550, Belgrád 10, Bucuresti 2.12 és fél.*

— **Giurescu propagandaminiszter átutazott Timisoarán (Temesvár)** Timisoarai (Temesvár) tudósitónk jelenti: Giurescu propagandaügyi miniszter Olaszországba való utaztában keresztülutazott Timisoarán (Temesvár), ahol félóráig tartózkodott. A pályaudvaron megjelent Marta Alexandru dr. királyi helytartó és Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár, akikkel a miniszter elbeszélgetett.

— **Prefektusok értekezlete.** Timisoarai (Temesvár) tudósitónk jelenti: Timis (Temes)-tartomány öt megyéjének prefektusai délelőtt Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen az összes szolgálati főnökök is résztvettek. Az értekezleten az uj költségvetés végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket beszélték meg. Délben két órakor Marta Alexandru dr. királyi helytartó az értekezlet tagjait, valamint Demenescu Ion kabinetigazgatót és Jucu Coriolan kabinetfőnököt ebédre vendégül látta.

— **Megnyilt a milánói mintavásár.** Milánóból jelentik: Csütörtökön reggel Milánóban megnyilt a 21-ik nemzetközi mintavásár. (Rador).

— **Szén és sóréteget kerültek felszinre Râmnicul Sărat mellett.** Bucurestiből jelentik: Az utóbbi napok esőzései következtében a Râmnicul Sărat mellett levő Dealul Sarei helységben a hegy körülbelül 200 méteres távon beomlott és ennek során gazdag szén- és sóréteget kerültek felszinre.

— **Elkészült a termelés megszervezéséről és az árellenőrzésről szóló törvény végrehajtási utasitása.** Bucuresti-i jelentés szerint elkészült a termelés megszervezéséről és az árellenőrzésről szóló törvény végrehajtási utasitása. Miután Anghelescu nemzetgazdasági miniszter a végrehajtási utasitást áttanulmányozta, azt sürgős véleményezés végett áttették a törvényhozó tanácshoz. Valószinü, hogy a végrehajtási utasitás még ezen a héten megjelenik a „Monitorul Oficial"-ban.

— **Hitler rendelkezésére a birodalmi kancellári palota és a vezér magánlakosztályának valamennyi bronztárgyát beszolgáltatják.** A Bucurestiben megjelenő Timpul cimü napilap berlini tudósitója közli: Hitler vezér és kancellár elrendelte, hogy a kancellári palota, valamint a magánlakosztályában levő valamennyi bronztárgyat le kell szerelni és fegyverkezési célokra szolgáltassák be. A rendelkezés következtében a kancellári palota hatalmas bronzkapuit fakapukkal helyettesitik.

— **Letartóztatták Sztojadinovics volt miniszterelnök öcsét.** Belgrádból jelentik: Az államvédelmi biróság letartóztatási végzést adott ki Sztojadinovics Dragomir volt képviselő, a „Vreme" napilap igazgatója ellen. Az indokolás szerint Sztojadinovics testvérbátyja a volt jugoszláv miniszterelnök lemondása után a Fournier tudósító ügynökség utján nyugtalanitó hireket adott le külföldre Jugoszlávia belügyeiről.

— **Uj kerületi esperes.** Pacha Agoston megyéspüspök Springer József teremia mare-i (Máriaföld) plébánost kerületi esperessé nevezte ki. Az uj esperes 1885. évben született, 1908-ban szentelték pappá és több helyen való káplánkodás után 1928. év óta Teremia Mare (Máriaföld) községben plébános.

— UJABB PERGATLÓ KIFOGÁST TERJESZTETTEK ELŐ AZ AUSCHNITT-PERBEN. Bucurestiből jelentik: Max Auschnitt nagyiparos bünügye fellebbezési tárgyalásának tegnapi napján a tárgyalást vezető Radu Pascu táblai főelnök, közölte a tábla határozatát, amely elutasitotta a védelem ujabb pergátló kifogásait, aminek következtében Max Auschnitt ügyét a közvagyon védelmezéséről szóló törvény vonatkozó intézkedései alapján birálják el. Vasile Nottara védő ezután ujabb — negyedik — pergátló kifogást jelentett be. A védelem bejelentését nagy vita követte és Paduraru táblai főügyész az ujabb kifogás elutasitását kérte. A tárgyalás további folyamán a Resita (Resica) r.-t. jogi képviselői is a védők által beterjesztett kérés elutasitását kérték, mig a védelem annak elfogadása érdekében replikázott. A tábla holnapi ülésén hirdeti ki határozatát az ujabb pergátló kifogás ügyében.

— **Tautu Vasile pénzügyi vezérfelügyelő könyve az alkotmányról.** Tudósitónk jelenti Timisoaráról (Temesvár): Tautu Vasile kerületi pénzügyi vezérfelügyelő, aki nemrég a bucuresti-i egyetem jogi karán doktorátust szerzett könyvet irt az uj alkotmányról. A könyvhöz az előszót Constantinescu Mitita pénzügyminiszter irta.

Április 16-án:

Solymosán Magda emlék-est!

Clujról (Kolozsvár) irják: Kedden, április hó 16-án tartja meg a Thalia-szinház, tragikusan, élete virágjában elhunyt nagy primadonnájának, Solymosán Magdának emlékünnepét. Az este műsorában, amelyre hónapok óta kivételes gonddal készül a szinház, a teljes együttes szerepel. A bevezető beszédet Kemény János báró, a Thalia Rt. elnökigazgatója tartja. Solymosán Magda életét, müvészi müködésének jelentőségét Krenner Miklós méltatja. Servátius Jenőnek Solymosán Magdáról készült gyönyörü márványszobrát leplezi le ezután Kádár Imre igazgatóférendező. Az alkalmi darabot az estére Nemes Ferenc irta, „A szerepek visszatérnek" cimen. A megkapó szépségü darabban az elhunyt primadonna nagy szerepei elevenednek meg rendre és legkedvesebb operettjeinek melódiái támadnak fel. Az estét énekszámok és versek egészitik ki. Semmi kétség, hogy ez az este nemcsak a szinház ünnepe lesz, hanem Solymosán Magda páratlan müvészetének hódolói azt valamennyien a magukénak fogják tekinteni. Az est tiszta jövedelme egyébként Solymosán Magda nevét viselő alapitvány céljait fogja szolgálni, amelyet fiatal szinésztehetségek kiképzésére forditanak.

— **Varga Béla dr. unitárius püspök egyházi és iskolai ügyekről tárgyalt Silviu Dragomir dr. kisebbségi miniszterrel.** Clujról (Kolozsvár) jelentik: Varga Béla dr. unitárius püspök a napokban abranestii (Abásfalva) hivei közé utazott Elekes Domokos dr. főgondnok és Ütő Lajos esperes kiséretében, ahol Kiss Zoltán fiatal lelkészt iktatta be tisztségébe, lélekemelő ünnepségek között. A papbeiktató ünnepségen Kiss Zoltán lelkész köszöntött be szép beszéddel, utána Bálint Ödön esperes szólott az abranestii (Abásfalva) unitáriusokhoz. A falu és a környék lakossága nagy szeretettel és ragaszkodással fogadta a főpásztort, aki egyetértésre, egyházszeretetre és a népnevelés fontosságára hivta fel figyelmüket. Abranesti (Abásfalva) magyar unitáriusai szines népviseletben jelentek meg az ünnepségen. Az abranestii (Abásfalva) papbeiktató ünnepség után Varga Béla dr. püspök Bucurestibe utazott és résztvett a szenátus sorozatos ülésén és egy esetben fel is szólalt. A püspök Bucurestiben tartózkodása alkalmával felkereste Dragomir dr kisebbségi minisztert is, akivel hosszasan tárgyalt egyházi és iskolai ügyekről.

Szerénység

ADAKOZÓ: Na, itt van, öreg, egy darab friss kenyér.

KÉREGETŐ: Nem kaphatnék egy kis benzint is a kocsim részére?

Elkészült a vizsgálóbirói véghatározat a propagandaügyi minisztériumban történt visszaélés tetteseinek ügyében

Bucurestiből jelentik: A vizsgálóbiró kedden elkészitette véghatározatát a propagandaügyi minisztériumban Victor Alboteanu volt igazgató, C. Vasilescu, M. Mircea és Petre Codreanu által elkövetett visszaélések ügyében. A vizsgálóbiró véghatározat szerint Victor Alboteanu sikkasztás, hamisitás és a közvagyon védelméről szóló törvény elleni vétség, C. Vasilescu sikkasztás és hamisitás, M. Mircea szolgálati hanyagság, P. Codreanu pedig bizalommal való visszaélés miatt kerül biróság elé.

— **Zár alá helyezték a napraforgómag-mennyiség egy részét.** Bucurestiből jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy nagyobb mennyiségü napraforgómagot zárlat alá helyez, bárkinek a birtokában legyen az, a termelőt kivéve. A napraforgómagot semmilyen formában sem szabad használni a nemzetgazdasági miniszterium előzetes engedélye nélkül. A zárlat alá helyezett magvak összegyüjtését a miniszterium által kiadott utasitások alapján végzik el és ugyancsak a miniszterium határozza meg a felvásárolt mennyiség árát. A feldolgozást a miniszterium által kijelölt gyárakban végzik és a gyártási illetéket a miniszterium határozza meg.

— **SZILÁRD A GABONAPIAC. Galatiból jelentik: A gabonapiacon az árak rendkivül szilárdak. A 75 kilogramos buza ára 630 lei mázsánként. Igen sok buzát és tengerit vásároltak az olaszok és a németek.**

— **Maisztrovics János bankfőtisztviselő jubileuma.** Meleg ünneplés szinhelye volt tegnap a Societatea Bancara Romana aradi fiókintézetének igazgatósági szobája, ahol Maisztrovics János főtisztviselőt ünnepelték abból az alkalomból, hogy a pénzintézetnél tegnap töltötte be 25 éves szolgálati évfordulóját. Guld Emil igazgató üdvözölte az ünnepeltet a bank igazgatósága nevében, a tisztviselői kar üdvözletét pedig Czédly Károly dr. tolmácsolta és értékes ajándékot nyujtott át. Báró Hahn cégjegyző verses köszöntőt olvasott fel, majd Maisztrovics meghatott szavakkal mondott köszönetet az ünneplésért.

Husvéti ajándékul vegyen egy szerencsés Goldschmidt sorsjegyet! (Mercur Colectura). Huzás 15. és 18-án

— **Halálozás.** Özvegy Barthal Sándorné, született Horváth Mária április 10-én este, életének 79-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése április 12-én, délután 5 órakor lesz a felsőtemető halottasházából. Az elhunytat nagy és kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Nyolcvanezer lei kártérítésre itélték a somcuta-mare-i villamosmüvet egy asszony halála miatt.** Somcuta Mare (Nagysomkut). Egy évvel ezelőtt nagy vihar vonult el Somcuta Mare (Nagysomkut) község felett. A vihar elszakitotta a villamosmü áramvezetékeit, amelyek — este lévén — telitve voltak árammal. Zlampa Vasile somcuta mare-i (Nagysomkut) lakos felesége és kisleánya éppen arra haladtak el és a gyermek véletlenül rálépett az uttesten heverő dróthuzalra. A gyermeket sikerült megmenteni de Zlampánét, aki leánya segitségére sietett az erős áram halálra sujtotta. Zlampa Vasile 200.000 lei erejéig kártérítési keresetet nyujtott be a satumarei (Szatmár) törvényszékhez. A törvényszék a napokban tárgyalta az ügyet. A biróság megállapitotta az üzem anyagi felelősségét és a somcuta mare-i (Nagysomkut) villamosmüvet 80 ezer lei kártérítés megfizetésére kötelezte. A kereset bünügyi részét nem tárgyalták, mert az ügyész elejtette a vádat az üzem vezetői ellen s megállapitotta, hogy a tragédiáért nem terheli őket személyes felelősség.

— **Dr. Singer József** orvos, Str. Moise Nicoara 2., ismét rendel.

— **Légvédelmi kiképző központot létesitenek a timisoarai (Temesvár) iparfelügyelőség mellett.** A polgári légvédelmi parancsnokság rendeletére a Timis (Temes)-tartományi iparfelügyelőség mellett légvédelmi kiképzőközpontot létesitenek, amelynek hatásköre kiterjed Timis- (Temes) Torontál-, Arad- és Severin (Szörény)-megyékre. A kiképző tanfolyamokon kötelesek résztvenni a különböző ipar- és bányavállalatok légvédelmi szolgálatainak vezetői, az állami és magánvállalatoknál alkalmazott mérnökök, villanymüszerészek, müszaki vezetők és vegyészek. A tanfolyamokat a sörgyár helyiségében tartják meg és négy napig tartanak. A résztvevőknek magukkal kell hozniok gázálarcukat, jegyzetfüzetet és két fényképet a kiállitandó igazolvány számára. A részvételi dij 300 lei, amit iparvállalatok esetében a vállalat köteles fizetni. Minthogy a résztvevők száma nem lehet nyolcvannál több, sorozatosan tartanak tanfolyamokat.

— **Jogerős a satumarei (Szatmár) fogház volt igazgatójának büntetése.** Bucurestiből jelentik: A satumarei (Szatmár) törvényszék, másodfokon pedig az oradeai (Nagyvárad) itélőtábla, egyévi fogházra itélte el a satumarei (Szatmár) fogház volt igazgatóját. Büntársait pedig rövidebb idejü fogházbüntetésre itélték. A vádlottak az oradeai (Nagyvárad) itéletet a Semmitőszékhez fellebbezték meg. A Semmitőszék a másodfoku itéletet jóváhagyta és igy az jogerős lett.

A Magyar Népközösség ismeretterjesztő előadása „A méhészetről“

aprilis 14-én, vasárnap délután fél 5 órakor a Gradiste-i (Mosóczy-telepi) Kath. Körben

Előadó: Biró Pál gazdasági felügyelő

Mailáth-emlékünnep az alba-iuliai (Gyulafehérvár) római katolikus fiuliceumban

Alba-Iulia (Gyulafehérvár.) Az alba-iuliai (gyulafehérvári) róm. kat. fiuliceum vasárnap délelőtt ünnepélyes külsőségek között kegyelettel áldozott nagylelkü Pátrónusa, boldogemékü Püspökatyja, Mailáth Gusztáv Károly c. érsek emlékének.

Az ünnepséget az ősi alba-iuliai (gyulafehérvári) székesegyházban végzett ünnepi szentmise és a város összes katolikus intézeteinek közös szentáldozása előzte meg. Az ünnepi szentmise alatt az intézet ének- és zenekara Czilling Antal főgimnáziumi énektanár saját szerzeményü miséjét adták elő.

Utána a róm. kat. fiuliceum tornatermében gyült össze az ünneplő közönség és ifjuság. Megjelent az ünnepségen Márton Áron ardeali (erdélyi) püspök, Fejér Gerő prelátus-kanonok, Péter Antal teológiai rektor. Az ünnepi beszédet Bujáki Domokos intézeti igazgató tartotta. Megemlékezésében az elhunyt nagy püspök érdemei közül annak nevelői munkásságát és az ardeali (erdélyi) hitélet felvirágoztatásában elért eredményeit méltatta, Prohászka — a liberálista naturalizmus legyőzője — mellé állitva a magyarság másik nagy püspökét, Mailáth Gusztáv Károlyt, a magyar ifjuság lelki ujjáteremtőjét.

Az ünnepség befejeztével Márton Áron püspök emelkedett szólásra és megköszönte az intézetnek a kegyeletes megemlékezést. Beszédében megrázó képeket sorakoztatott fel a hallgatóság előtt a nagy püspök utolsó éveiből és temetéséről.

— *„A Pápák barátját, a császár és király bizalmasát, miniszterek tanácsadóját, kisdiákok gyóntatóatyját, aki mindenét elpazarolta mások szeretetében — betegsége alatt elfelejtették. De most, halála után feltámadt az emberek lelkében! Megindító látvány volt végignézni naponta a nagy püspök ravatalához zarándokló egyszerü, kopottas ruháju ismeretlen embereket. A ravatal mellett nem a nagy, diszes koszoruk keltettek hatást, hanem a kis ibolya- és hóvirág-csokrok százai meg ezrei. A temetési menetben nem lehetett könnyezés nélkül megállni, ha végignézett az ember az utszélen szorongó tömegen. Magasrangu katonatiszt mellett toprongyos kőmüves munkás, kis diák és öregasszony szeméből peregtek a könnyek, amint Mailáth püspököt utolsó utján előttük elvitték.“*

Hangsulvozta ezek után azt a feladatot, a mely nagy Pátrónusa emlékének és szellemének megőrzésében az intézetre hárul.

— *„hiszen Ő szeretetének javarészét erre az intézetre irányitotta, itt még sugározzák a falak szivének melegségét, különös kötelességtek tehát — szólt az ifjusághoz — az Ő nyomdokaiban járni.“*

— **Unitárius istentisztelet.** Vasárnap, 14-én unitárius istentiszteletet tart Nagy Zoltán timisoarai (Temesvár) unitárius lelkész. Az istentisztelet fél 12 órakor az aradi evangélikus templomban lesz megtartva.

— **Mentesek a szinházi illetékek alól a Munka és Jókedv intézmény keretében rendezett előadások.** A munkaügyi miniszterium közölte az aradi munkakamarával, hogy a kultuszminiszterium határozata értelmében a Munka és Jókedv intézmény keretében rendezett művészeti, közművelődésügyi és nevelő jellegü előadások, valamint sportrendezvények mentesek a szinházi illeték alól. Erről a határozatról értesitették a pénzügyminiszteriumot, valamint a sportszövetséget is.

Elsőrangu kivitelben, mérsékelt áron
női ruhák, kabátok, stb. készülnek
SARLOT SZALON Str. Bratianu (Minorita-palota) 3-ik kapu, I. emelet

— **A Református Nőszövetség teadélutánja.** Csütörtökön délután tartotta meg az aradi Református Nőszövetség szokásos havonkénti kávédélutánját, amely a legjobb hangulatban, nagyszámu vendég jelenlétében folyt le. A háziasszonyi tisztet ez alkalommal Budai Ilona, Dávidházy Imréné, Niedermayer Rudolfné, Schaffer Jánosné, Török Istvánné, Ziehe Pálné töltötték be. A hangulatos összejövetelen képviseltették magukat az összes aradi nőszövetségek.

— **Kirándulásokat szervez a munkaügyi miniszterium.** A munkakamarához érkezett értesités szerint a munkaügyi miniszterium azzal a tervvel foglalkozik, hogy kirándulásokat szervezzen Jugoszláviába, Bulgáriába, Görögországba és Törökországba, valamint Olaszországba. Erre való tekintettel utasitotta a munkakamarát, hogy mindennemü más kirándulás rendezésétől az idén tekintsen el.

Móricz Zsigmond, az ui „árvizi hajós“

Móricz Zsigmond, a nagy magyar iró a napokban, mint „árvizi hajós“ szerepelt, az elárasztott Pécsmegyeren. A hirszolgálati irodák is jelentették néhány nappal ezelőtt, hogy Pécsmegyert elöntötte a Duna. A kiváló magyar irónak a közelben levő Leány falun van villája. Amikor Pécsmegyeren az árviz miatt félreverték a harangokat, Móricz Zsigmond maga is csónakba szállt a mentőkkel együtt és egymásután huzta ki az elöntött házakból a bennrekedt embereket.

— **Vasárnap lesz a grádistei (Mosóczy-telep) katolikus templom bucsuja.** A grádistei (Mosóczy-telep) katolikus hivek részére vasárnap délelőtt 10 órakor ünnepi mise, szentbeszéd, majd ünnepélyes körmenet lesz a telepi templom körül. A bucsut abból az alkalomból tartják, hogy most szerdán volt a templom nevenapja: Szent József oltalmáról elnevezett ünnepnap. A körmenetet mindenkor az ünnepet követő vasárnapon ülik meg és ezért kerül sor a körmenetre most vasárnap. A templom védőszentjének, Szent Józsefnek ez ünnepén résztvesznek az összes grádisti (Mosóczy-telep), további a gai-i segai, micalacai, szilvás-telepi római katolikus hivek.

— **Nyugdijfizetés a CFR-pénztárnál.** Asociatia generală a pensionarilor CFR, filiala Arad közleménye. Calea Bihorului 11. Értesitjük az összes nyugdijasokat, hogy a nyugdijfizetés a következő napokon történik: Április 12-én, pénteken délelőtt a CFR-nyugdijasok 1—250, számig, délután 251—560, számig. Április 13-án, szombaton a volt Csanádi-nyugdijasok 1—210, számig, délelőtt. Április 15-én, hétfőn délelőtt az összes elmaradottak, 10 óráig.

A nap humora

— **Kezit csókolom, drága Margitka. Alig ismerem meg, annyira megváltozott.**

— **Remélem, előnyömre?**

— **Oh, hát az természetes, ön csak előnyére változhat.**

*

Bubinak kis huga született. Bubi azonban jobban szeretett volna fiutestvért.

Bánatát elpanaszolta Béla bácsinak. Béla bácsi nevetve mondta:

— **Hát ezen igazán könnyü segiteni. Cseréljétek ki a kislányt fiura.**

— **Nem lehet — sóhajtja Bubi.**

— **Miért nem?**

— **Mert már tiz napja használjuk.**

— **Credo-összejövetel.** Vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel tartja az aradi Credo hitbuzgalmi egyesület szokásos, havonkénti összejövetelét, amelyen Maludy Károly minorita hitoktató tart előadást. Az egyesület ezuton felkéri a tagokat, hogy minél számosabban jelenjenek meg a tartalmasnak igérkező előadáson.

Sindicatul Comerciantilor Detailisti de Aromate din Arad şi Jur. Arad

INVITARE

Sindicatul Comerciantilor Detailisti de Aromate din Arad şi Jur, Arad, cu onoare Vă invită la a XIV-a adunare generală ordinară, care va avea loc la 14 Aprilie 1940, ora 10 şi jum. n. m., în sala Corporaţiei Comerciantilor (Palatul Cassa de Păstrare Generala S. A., etaj I, scara II.) Arad, la 2 Aprilie 1940. Prezidiul. — Ordinea de zi: 1. Raportul preşedintelui despre anul 1939. 2. Raportul asupra gestiunei şi bilanţului pe anul 1939. 3. Raportul censorilor şi propunerea pentru darea absolutorului. 4. Votarea bugetului pe anul 1940. 5. Eventuale propuneri. 6. Raportul asupra mandatelor expirate în baza statutelor. 7. Esmiterea comisiunei de candidare. 8. Alegerea noilor membrii, pentru mandatele expirate. 9. Anunţarea rezultatului alegerei şi închiderea şedinţei. — Observaţiuni. Adunarea Generală va lua în considerare şi deci va desbate în merit numai acele propuneri, cari vor fi înaintate în scris, cu cel puţin 3 zile înaintea ţinerei Adunărei Generale, la Secretariatul Sindicatului.

SZINHÁZ

Ma este: „A TESTŐR“

Molnár Ferenc vigjátékának felujitása

Ma este 9 órakor a Kamara Szinház ebben az idényben sok szép sikert látott falai között megelevenednek a magyar szinjátékirodalom számára külföldi kapukat megnyitó Molnár Ferenc egyik legsikerültebb vigjátékának, „A testőr“-nek alakjai. Az a pompás formaérzék és tökéletes szinpadismeret, amely Molnár Ferenc minden darabjában megnyilvánul fölényes irói készségre vall. Az iró nagy kvalitásai ebben a darabjában nagyszerüen jutottak érvényre és „A testőr“ felujitása szerencsés ötlete szinházunknak. A kitünő darab felujitásán Erényi Böske lép fel a főszerepben és a darab egészen ui rendezői elképzelés szerint kerül szinre Aradon.

„A testőr“ pénteken, szombaton este és vasárnap délután 6 órakor van müsoron. Vasárnap délután 3 órakor olcsó, 20, 30, 40 és 50 leies helyárakkal Aszlányi Károly vigjátéka, mig este 9 órakor az idényben utoljára ugyancsak olcsó helyárak mellett Herczeg Ferenc darabja, az „Utolsó tánc“ kerül bemutatásra.

Jegyek valamennyi előadásra kaphatók a szinház pénztárnál.

*

A Kamara Szinház müsora:

Pénteken este 9 órakor: „A testőr“. Molnár Ferenc vigjátékának felujitása. Erényi Böskével a főszerepben. Pazar kiállitás, ui rendezés.

Szombaton este 9 órakor: „A testőr“.

Vasárnap délután 3 órakor: „Péter“. Aszlányi Károly vigjátéka, olcsó helyárakkal. — Délután 6 órakor: „A testőr“, rendes helyárakkal. — Este 9 órakor: „Utolsó tánc“. Herczeg Ferenc vigjátéka, az idényben utoljára, olcsó helyárakkal.

— KARTÉRITÉSI PER EGY VASUTI BALESET MIATT. Az aradi törvényszék érdekes kártérítési keresetet tárgyalt. Morar Petru napszámos 1938-ban, mint a posta, vagy mint a CFR alkalmazottja a Semlac (Szemlak) és Nadab közötti szakaszon a táviróvonal megjavitásán munkálkodott. Munkaközben szerencsétlenség érte ugy, hogy élete végéig sánta marad. Orvosai esetében ötvenszázalékos rokkantságot állapitottak meg és ennek az orvosi megállapitásnak alapján Morar keresetet inditott a posta és a CFR ellen, amelyben kártérités czimén egyszer s mindenkorra 240 ezer lei megitélését kérte, vagy pedig havi 2000 lei életjáradékot igényelt. A törvényszék előtt a CFR képviselője kijelentette, hogy Morar nem volt a CFR alkalmazásában, esetleg, mint a posta munkása dolgozott, de különben is a szabályzatok szerint a CFR csak egy esztendőn belül felelős mindennemü balesetért. A posta megbizásából jelenvolt ügyvéd a maga részéről kijelentette, hogy Morar a posta alkalmazásában nem volt. A törvényszék elrendelte annak megállapitását, hogy Morar kinek az alkalmazásában állott, amikor szerencsétlenség érte.

Ne felejtse el sorsjegyét megujitani a Goldschmidt Bankban! Húzás 15. és 18-án!
(Colectura Merour)

— **Herczeg Ferenc legközelebbi darabjának főszereplője Karády Katalin.** Herczeg Ferenc elárulta Muráti Lilinek és Mezey Máriának azt, hogy volt-e Cecil a Török-uccában és ezzel fény derül a Kék róka népszerü hősnőjének titkára, amely évtizedek óta izgatja a szinházlátogató közönség fantáziáját. A magyar irodalom fejedelménél tett látogatásról a Szinházi Magazin ui száma hoz érdekes képes riportot. A magyar szinmüirodalom másik világhiressége, Molnár Ferenc, Amerikából irt érdekes levelet, amelyben kifejti, hogy miért nem fog Amerikáról darabot irni. Babay József hangulatos tavaszi cikke, Farkas Imre rózsaszinü szemüvege és bübájos békebeli regénye: 7 nap, 7 éjszaka. Rövid krónika az operaház fiatal tagjainak első kritikájáról. Érdekes képek a Salome diszelőadásának előkelőségeiről, fotó-riport a berlini német—magyar futballmérkőzésről. Gazdag divat, film, társaság, irodalom melléklet. Külön gyermeklap Siccurfi kalandjairól, kotta-, kézimunka- és rádiómelléklet egészitik ki a Szinházi Magazin ui számát, amelynek ára 16.— lei.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
VOJTEK gyógyszertár, Bulev. Regina Maria
DANCIU gyógyszertár, Piata Mihai Viteazu
BERNÁTH gyógyszertár, állomással szemben
BERGER gyógyszertár, Saguna-u.

SPORT KÖZLÖNY

Edzőmérkőzést játszott az AMEFA és a Gloria

AMEFA—Gloria 5:3 (1:0)

A Gloria pályán edzőmérkőzést játszottak a csapatok, amely szitáló esőben folyt le és elég gyenge színvonalu játékot hozott. Igy állt fel a két csapat:

AMEFA: Gerold — Slivat, Kovács (Lucian) — Szurgyi Szabó (Szaniszló), Szaniszló (Kovács) — Igna, Léb, Ludwig, Reinhardt (Batrin), Batrin (Aracki). GLORIA: Slavei — Régner, Volentir — Luca, Codrean, Micola (Novac) — Tudor, Fritz, Mladin, Novac (Reinhardt), Netiu.

A játék az első félidőben igen gyatra és az egyetlen gólt a 40. p. Igna beadása után Reinhardt szerezte fejessel (1:0). A második félidőben valamivel élénkebb a játék és a 8. p. Ludwig kapásból szép gólt lőtt (2:0). A 25. p. Tudor lapos lövése talál utat a hálóba. (2:1). a 29. p. pedig Léb erős lövése a meglepett Slavei felett jut a kapuba (3:1). Két perccel később ismét Ludwig szerez gólt (4:1), de a 36. p. Mladin lapos lövése a bal alsó sarokban köt ki (4:2). A 41. p. Batrin jól eltalált lövéssel a bal felső sarokba vágja a labdát (5:2), két perccel a befejezés előtt pedig Mladin szerezte a mérkőzés utolsó gólját.

A piros-feketék védelme meglehetősen könnyelmüen játszott, a fedezetsorban Szaniszló és részben Szurgyi elégitettek ki, elöl Léb volt a legjobb, de a próbajátékos Ludwignak is voltak jó megmozdulásai. A Gloria védelmének Volentir az oszlopa, a fedezetsorban Codrean jeleskedett, elöl pedig Mladin és Tudor játszottak jól.

Arad és Ploesti ifjusági válogatottjai játszanak az Unirea-kupa második fordulóján

Milivoi vezeti a mérkőzést

Az Unirea Kupa-bizottság tegnapi ülésén kisorsolta az Unirea Kupa második fordulójának a mérkőzéseit, amelyek vasárnap kerülnek lejátszásra és a sorsolás értelmében Aradon az ifjusági válogatott Ploesti ifjusági együttesével méri össze erejét. A sorsolás a következő:

Aradon: Arad—Ploesti, biró Milivoi.

Timisoaran (Temesvár): Timisoara (Temesvár)—Oradea (Nagyvárad), biró Ciorogariu.

Brasov (Brassó): Brasov (Brassó)—Braila, biró Lungu.

Chisinau: Chisinau—Cernauti, biró Vladovici őrnagy.

Az aradi csapat csütörtökön délután az Astra pályán edzőmérkőzést tartott és a csapat összetétele változatlanul a következő a vasárnapi mérkőzésre:

Slavei (Gloria) — Pirkó (Hakoah), Földi (Unirea) — Pacurar (Gloria), Jivan (Gloria) Cercel (Gloria) — Simandan (AMEFA), Tasin (Transilvania), Mladin (Gloria), Siboteanu (Gloria), Cizmar (SGA).

A mérkőzés a Gloria pályán délután fél 5 órai kezdettel kerül lebonyolitásra.

Uj tisztikart választott az atlétikai szövetség

Bucuresti. Az atlétikai szövetség nagy érdeklődés kiséretében tartotta meg rendkivüli közgyülését, melyen a Főszövetség képviseletében Neagu Boerescu is jelen volt és örömének adott kifejezést, hogy a közgyülés egyhangulag elfogadta a szövetség uj alapszabályait, illetve annak tervezetét. Ezen a gyülésen — mint meg is irtuk már — a közgyülés elfogadta Stoichitescu, Kiss és Tajmaciu adják kegyelmi kérvényeit és őket azonnali hatállyal feloldotta felfüggesztési büntetéseik alól.

A közgyülés ezután az elnökségbe a következő öt sportembert választotta meg: E. Stoian, Popovici, König, Capatana és Dutescu. Ellenőrök: Hanciu, Camij Ioan és Enescu lettek. A szövetség uj főtitkára Lazarescu mérnök lett, helyettese Aurel Lupan.

Palangeanu ezredes-elnök azon reményének adott kifejezést, hogy az uj szövetségi tisztikar most már fokozott munkával fogja megvalósitani az uj alapszabályokban lefektetett célkitüzéseket.

O **A vasárnapi Olaszország—Románia rugbymérkőzés** birója Bucurestiben a német Raab lesz.

O **A Crisana CFR** ellen vasárnap délelőtt 10 órára a CAA a következő játékosokat rendeli ki a pálvára: Faragó, Rékási, Kossik, Egresi, Zoller, Matyók, Kozsnyica, Nikolin, Vass, Pénzes, Régner IV., Miklósi, Eberlein, Komiáti. Előtte az ifjusági csapatok fél 9 órakor játszanak.

O **A Hellas rendes évi közgyülése.** A Hellas sportklub vasárnap, április 14-én, délelőtt fél 11 órakor klubházában tartja meg rendes évi közgyülését, amelyre az elnökség a tagoknak minél nagyobb számban való megjelenését kéri.

O **DOBRA FELHAGY A LABDARUGÁSSAL? Dobra István, a Gloria, később pedig a Tricolor CFPV válogatott játékosa, aki — mint ismeretes — két évvel ezelőtt Aradon a Gloria—Tricolor mérkőzésen térdsérülést szenvedett, sehogyan sem tudja sérülését kiheverni. A kitünő játékos most azzal a gondolattal foglalkozik, hogy teljesen felhagy a labdarugással.**

O **Kerékpártura.** Az SGA turistáinak kerékpáros osztálya kedvező idő esetén (eső és szélmentes) folyó hó 14-én, vasárnap reggel 6 órai indulással második edző-turáját tartja meg Radnara és vissza. Távolság 66 kilométer. Ezen a turán kezdők is részt vehetnek. Csak jó gépekkel és jó gummikkal lehet indulni. Visszaérkezés déli 12 és 1 óra között. Találkozás a podgoriai villamos megállónál, Radnei-ut sarok. Vendégeket szivesen látunk. Felvilágositásokat az egyesület Piata Avram Iancu 21. szám alatti helyiségében nyujtunk. Vezető: Fränkel Alfréd mérnök.

KAMARA SZINHAZ

Pénteken, szombaton este és vasárnap 6 órakor:
„A testőr“ Molnár Ferenc vigjátéka.
Vasárnap 3 órakor:
„Péter“ Asztányi-vigjáték, olcsó helyárakkal.
Vasárnap 9 órakor:
„Utolsó tánc“ Herczeg Ferenc darabja, olcsó helyárakkal, az idényben utoljára.

Megjelent az elsőrendü közszükségleti cikkek uj hivatalos árjegyzéke

Megirta az Aradi Közlöny, hogy a városvezetőséghez megérkezett az uj liszt- és kenyérárakról intézkedő tartományi átirat. A gazdasági hivatal elkészitette az árak életbeléptetését elrendelő rendeletet és azt a csütörtöki nap folyamán függesztették ki.

Az uj árak, amelyek egy hónapig maradnak érvényben, péntektől lépnek életbe.

Az uj árak a következők: Négyes számu liszt malomban 11 lei, üzletben 11.50 lei. Ötös számu liszt malomban 10.50 lei, üzletben 11 lei. Hatos számu liszt malomban 8 lei üzletben 8.50 lei. Az uj tipusu hetes számu liszt malomban 7 lei, üzletben 7.50 lei.

KENYÉRÁRAK: Négyes számu lisztből készült kenyér házhoz szállitva és üzletben 12 lei, pékségben 11.50 lei. Ötös számu lisztből készült kenyér házhoz szállitva és üzletben 11.50 lei, pékségben 11 lei. Hatos számu lisztből készült kenyér házhoz szállitva és üzletben 9 lei, pékségben 8.50 lei. Az uj fekete kenyér ára házhoz szállitva és üzletben 7.50 lei, pékségben 7 lei.

Marhahus hátsó része és sültnek való kilogrammonként 29 lei, első része 25 lei, első osztályu juhhus 21 lei, másodosztályu juhhus 19 lei, bérbécs hus 23 lei. A tepertőt és a lelvágottat kivették a hivatalos ármeghatározás rendszere alól.

Az uj ármegállapitó rendelet felemelte az első osztályu éttermek eddigi 40 leies menüjét 45 leire, ugyanakkor a második osztályu vendéglők 30 leiért adott menüjét 35 leire változtatta.

Megkezdődött a magyar nyilasmozgalom „Eszmevédelmi csoportja“ ügyének bünügyi tárgyalása

Budapestről jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék ötöstanácsa szerdán folytatta a nyilas eszmevédelmi csoport bünügyének tárgyalását. A rend fenntartására erős rendőrszakaszt vezényeltek ki. Most került sor Gruber Lajos és Gál Csaba nyilas képviselők kihallgatásaa. A tárgyalás megnyitása előtt Gruber védője inditványt terjesztett elő és kérte, hogy a mentelmi jog védelme alatt mellőzzék a vádirat egyes kitételeinek ismertetését s ezekre vonatkozólag Gruber kihallgatását, tekintettel arra, hogy mentelmi bizottság ezekre a részekre nem adta ki Grubert. Az ügyész az inditvány elutasitását kérte és a tanács rövid tanácskozás után a védő inditványát el is utasitotta, ezután a vádirat ismertetésére került sor.

Különben Grubert a vádirat kormányzósértéssel, zsarolással, hatósági közegek elleni erőszakkal, könnyü és sulyos testi sértéssel és az állami rend felforgatására való bujtogatással vádolja. Gál Csaba ellen az állami rend felforgatása és személyes szabadság megsértése cimén emeltek vádat.

Gruber és Gál kihallgatásukkor tagadják a terhükre rótt büncselekményeket. Gruber csak annyit ismert be, hogy egy Maar és egy Ebner nevü panaszost arculütött. A tárgyalás folyik.

Kedden, április 16-án életbelépnek a budapesti Nemzetközi Vásár utazási kedvezményei

Budapestről jelentik: Európa 27 államában már husvét óta árusitják **minden utazási és menetjegyirodában**, valamint minden vásári tb. képviseletnél a Budapesti Nemzetközi Vásár **Vásárigazolványait**, amelyek tudvalévően igen jelentős utazási, vizum- és egyéb kedvezményeket biztositanak a vásár megtekintésére utazó közönség részére. Ilyen **Vásárigazolványt** természetesen mindenki válthat magának. Ára személyenként 120 lei, 50 dinár, 30 szlovák korona, vagy 3.60 svájci frank. Aki a **Vásárigazolványt** megszerezte, az a kitöltött **Vásárigazolványt** és érvényes utlevelét a vizum megadása végett a lakhelye szerint illetékes magyar külképviseleti szervhez nyujtja be, ahol a vizumért csupán 2.50 pengő, illetve az ennek megfelelő valutát kell kezelési költség cimén lefizetni. Természetesen a vizumot idejekorán ajánlatos beszerezni. A kivételes vásári vizum alapján a látogatók **már április 16-tól Budapestre utazhatnak**, ahová azonban legkésőbb május 6-án, déli 12 óráig kell megérkezniök. A Vásárigazolvány tulajdonosa valamennyi magyar vasuton és hajón, ugy jövet, mint menet, **50—50 százalékos utazási kedvezményt** élvez, természetesen már hétfőtől, április 16-tól kezdődően.

A Román Államvasutak a visszautazásnál adnak 50 százalékos utazási kedvezményt, még pedig április 26-tól, május 11-ig, de csak azoknak, akik április 21-étől utaztak Budapestre.

A **Jugoszláv Vasutakon** jövet is, menet is **50—50 százalék az utazási kedvezmény**, amely Budapest felé április 16-tól május 6-ig, a visszautazásra pedig április 26-tól május 16-ig érvényes.

A **Szlovák Vasutak 33 százalékos utazási kedvezményt** engedélyeztek, ugyancsak április 16-tól május 16-ig szóló érvénnyel, jövet is, menet is.

Hasonló lényeges utazási kedvezményt engedélyeztek csaknem az összes európai országok a maguk vonalain. Románia a területén átutazó külföldieknek ugy jövet, mint menet 50—50 százalékos utazási kedvezményt ad s még rengeteg más ország egyéb kedvezménye is áll az utasok rendelkezésére, de ezek felsorolásához egész kis könyvecske kell, mint aminé a **Vásárigazolvány**, mely természetesen a **lehető legrészletesebben** tartalmazza az összes kedvezményeket és tudnivalókat, köztük részletes magyarázatot arról, hogyan és milyen feltételek mellett lehet a magyar beutazási vizumot megszerezni.

A Budapesti Nemzetközi Vásárt egyébként pénteken, április 26-án nyitják meg és a vásár visszavonhatatlanul május 6-án este zárul.

Április 13-án, szombaton este 9 órakor az SGA nagyzenekarának **HANGVERSENYE** a Piata A. Ianon 21. sz. alatti egyesületi helyiségében. Szólisták: DIÓSZEGHY JÓZSEFNE és BUIBAS ÁRPÁD. Vezényel Davidházy Kálmán.

„A világtörténelem legnagyobb tengeri csatája"

— írta az Aradi Közlöny 1916. junius 3-án

a Skagerraknál lezajlott ütközetről — Zeppelinek szerepe — Kitchener lord és vezérkarának pusztulása — Churchill szerepe

Huszonnégy év előtt, — néhány hét különbséggel, — 1916. junius másodikán a német birodalmi gyülés délelőtti ülésén Kaempf elnök szólásra emelkedett és nagyjelentőségü bejelentést tett:

— Az Északi-tengeren — mondotta — nagy tengeri csata folyt le. Tengeri haderőnknek ez volt első összeütközése az angol hajóhad nagyobb részével. Ezidő szerint ugyan még közelebbi részletek hiányoznak, annyit azonban már most meg lehet állapitani, hogy ifju flottánk nagy és szép sikert ért el...

Ez a bejelentés a világtörténelem addig legnagyobb tengeri csatáját közölte a császári Németország törvényhozásával és ezen az uton jutott az akkori Központi Hatalmak közönségének tudomására, hogy nagyjelentőségü ütközet zajlott le a dán partok közelében. Akkoriban nem voltak rádiók, a hirszolgálat egészen másképp müködött, mint most, közel negyedszázad multán. Igy történhetett meg, hogy a hatalmas ütközetről csak két nappal az esemény után hoztak nyilvánosságra közlést, mert amikor a német birodalmi gyülés elnöke szólásra emelkedett, a háboru sorsára elhatározó jelentőségü haditény már véget ért.

A skagerraki tengeri csata 1916. május 31-én és junius elsején zajlott le a német és angol hadihajóhad között. Az angolok vesztesége 6700 ember (250 fogoly), 115.000 tonna, a németeké 2400 ember, 60.000 tonna volt. A német hajóhad az angol flottának körülbelül felét tette ki. Elmerült 23 angol és 10 német hajó.

Akkoriban tiz napig irtak erről a két napos mérkőzésről a lapok. Mindkét hadviselő fél adatokkal bizonygatta, hogy győztesen került ki a küzdelemből. Német részről az angol veszteségek tulsulvát hozták fel, angol részről viszont azt hangoztatták, hogy a harcban résztvett ellenséges egységek a brit hajóhad felét tették ki, tehát veszteségei sem haladhatták meg ezt az arányt, valamint azt, hogy mig a németek számára pótolhatatlan az elszenvedett veszteség, addig az Egyesült Királyság tengeri ereje töretlen hatalommal került ki a csatából.

Egy szemtanu az ütközetről

Érdekes részletekkel szolgált annakidején az ütközetről a Fjord nevü dán gőzös kapitánya, aki szemtanuja volt az ütközetben. A Fjord Angstholmtól mintegy harminc kilométernyire találkozott május 31-én délután 4 órakor két angol torpedórombolóval, amelyek feltartóztatták. A kormányos a hajó papirokkal épen átszállt az egyik hajóra, mikor hirtelen feltünt a láthatáron a német tengeri haderő. A német hadihajók teljes gőzzel közeledtek. Öt sorhajó volt, több cirkáló és egész sor torpedónaszád és romboló. Mély benyomást keltő látvány volt. A németek nyomban tüzet nyitottak, az angol hadihajók pedig visszavonultak, miközben viszonozták a tüzelést. A német haderő követte az ellenséges egységeket és miközben az üldözés folyt, felfeilődött a közelben tartózkodó brit flotta és megkezdődött az ütközet. Este 8 órakor még harcban állott az angol hajóraj a német flottával. A harcvonal eleinte a partok felé, később pedig északkelet felé húzódott. Este 10 óráig dörögtek az ágyuk. A harc Stavangertől 20 angol mérföldnyire folyt le, még pedig a világtörténelemben első izben légi haderők bevonásával, mert az egymással küzdő hajók felett egy harci Zeppelin jelent meg, amely bombázta az angol csatahajókat.

A küzdelem reggel folytatódott. Az ellenséges hadihajó hadak déli irányba távoztak és Jütland félszigete mellett ujabb harc keletkezett.

A német tengerészeti vezérkar a következő hivatalos jelentést tette közzé az ütközetről:

„Nyilt-tengeri hajóhadunk május 31-én egy észak felé irányozott vállalkozás alkalmával megütközött az angol hajóhadnak jelentékeny tulsulyban levő részével. Délután nehéz és ránknézve sikeres harcok fejlődtek ki a Skagerrak és a Horn-fok között és az ütközet egész éjjen át tartott".

A továbbiakban a jelentés megemliti, hogy megsemmisült a Warspite nagy angol hadihajó, a Queen Mary és még egy cirkáló, két páncélos cirkáló, a Turbulent kis cirkáló, a Nestor és Alcaster uj torpedóromboló vezérhajók, egy torpedóromboló és egy tengeralattjáró.

Ezzel szemben a német hajóhad vesztesége a Pommern, a Frauenlob páncélosok, a Wiesbaden cirkáló és több más egység volt.

Az angol és francia sajtó is nagy részletességgel foglalkozott az ütközettel és megállapitva a veszteségeket kiemelte, hogy bár a brit hajóhad vesztesége nagyobb volt, ez távolról sem jelenti a német tengeri győzelmet. Az angol tengernagyi hivatal öt cirkáló elsüllyedését, 5 torpedóromboló megsemmisülését ismerte el. Semleges becslés szerint az elpusztult brit hajók értéke másfél milliárd korona értéket képviselt.

Természetesen hosszas cikkek foglalkoztak az ütközet jelentőségével, kétségtelen volt — amint azt a lapok annak idején megállapitották, hogy Anglia a tengeren akart döntő csapást mérni Németországra, mert a szárazföldi küzdelemben nem tudott döntést kierőszakolni. Az angol főerő a Sund hajóutat akarta hatalmába keriteni és ezzel elzárni Németországot az Északi-tengerről, amivel megszüntette volna részben a német utánpótlás lehetőségét, részben a német haditámaszpontok jelentőségét. Az ütközet olyan körben játszódott le, amelynek átmérője alig volt 16 kilométer. Összefonódva, a zárt hadirendeket megbontva gomolygott ott a sok uszó acélvár és a német hajóhad mögött a nyugvó nap képe világitotta meg a képet. Amikor pedig elkövetkezett a sötétség, égő hajók és felvillanó ágyulövések kisérteties fénye jelezte az ütközet szinhelyét.

Az United Press munkatársa beszélgetést folytatott Churchill lorddal, aki a következő kijelentéseket tette:

— Miután az alsóház üléselt elnapolták, nincs módomban meginterpellálni a miniszterelnököt és a tengerészet első lordját. Mikor legutóbbi támadásom az admiralitás öreg vezetői ellen elhangzott, a miniszterelnök megvédte őket, az események viszont engem igazoltak. Nem csökkenti ennek jelentőségét az sem, ha — amint mondják — árulás történt...

Napokig nem sikerült pontos képet alkotni a tengeri ütközetről. A nagy csatában angol részről 64 hadihajó, mig német részről 45 hadihajó vett részt. Minden nap ujabb és ujabb hirek érkeztek arról, hogy milyen egységek tünnek el, ami azt jelentette, hogy ezek a hajók elpusztultak. A Wolff-ügynökség hangsulyozta a Zeppelinek szerepét a tengeri ütközetben: borzalmas harci eszköznek nevezte a kormányozható léghajót, amely nagy magasságból figyelte az ütközetet és tájékoztatással szolgáltak a német hadihajóknak. Hat Zeppelin harcolt a Skagerráknál és a hadiléghajók bombázással is kivették részüket az ütközetből.

Lord Kitchener a hullámsirban lelte halálát

— Még el sem multak a nagy haditengerészeti esemény izgalmai, amidőn julius 6-án ujabb, a tengeren lejátszódott jelentős esemény hire járta be a világot: A Hampshire angol hadihajót, amely lord Kitchener és vezérkarát szállitotta Oroszország felé az Orkney szigetétől nyugatra német tengeralattjáró torpedója elsüllyesztette. A tenger viharos volt és bár azonnal megtörténtek az intézkedések a mentésre, lord Kitchener és egész kisérete elpusztult.

Hágai jelentés ismertette a Hampshire pusztulásának részleteit. A robbanás után négy mentőcsónakot bocsátottak le. Brit hadihajók siettek a helyszinre, de mire megérkeztek, csak néhány holttestet és egy üres csónakot találtak. Kitchener lorddal együtt huszonkét magasrangu vezérkari tiszt, a brit külügyminisztérium egyik képviselője és a hadfelszerelési minisztérium két megbizottja lelte halálát a hullámsirban.

A hullámsir összecsapott a skagerraki ütközet és az Orkney-sziget melletti süllyedés áldozatai felett: a hajóroncsok eltüntek a tengerben, s az embereket rövidesen uj hirek, uj események hozták izgalomba. Nem esett több szó arról, hogy ott, a dán partok közelében végeredményében eldőlt a háboru sorsa. Az angol hadvezetőség elérte célját: nem katonai győzelemre, nanem a gazdasági háboru harcászati feltételeinek megteremtésére törekedett. Jóllehet a brit hajóhad valóban mégegyszer annyi veszteséget szenvedett, mint a német, ezzel az ütközettel az Egyesült Királyság biztositotta a maga számára a tengerek feletti uralmat, amivel gazdaságilag megbénitotta Németországot és ezzel a Központi Hatalmakot.

Később, amikor a világháboru már végetért, sok szó esett arról, hogy Németországot katonailag nem győzték le. A császár katonái mindenütt idegen földön álltak, győzelmet, győzelemre halmoztak s ha voltak is győzelmei az antant-haderőknek, ezek számbelileg mögötte maradtak a németek által elért eredményeknek. Gazdasági összeroppanás törte meg Vilmos császár katonailag hatalmasan felkészült birodalmának erejét és hogy ez bekövetkezett, talán elsősorban ott dőlt el, ahol életre-halálra küzd a német és a szövetséges tengeri haderő...

SZARADZSOGLU:

„Törökország eleget tesz vállalt kötelezettségeinek!"

Róma. (Rador.) A Messagero ankarai munkatársa beszélgetést folytatott Szaradzsoglu török külügyminiszterrel, aki a feltett kérdésekre a következőket válaszolta:

— Törökország katonai megállapodást kötött Angliával és Franciaországgal. A megegyezés szerint Törökország katonailag együttmüködik az angol és francia hadseregekkel a Keleteurópa, vagy a Közelázsia területén keletkező háborus konfliktusok során. A török kormány azonnal háborut üzenne azoknak az államoknak, amelyekkel a szövetségeseknek fegyveres konfliktusa támadna. Az angol—francia—török megállapodás értelmében a török kormány azonnal háborut üzen azon államnak is, amely a Balkán bármely országa ellen lépne fel támadólag. Törökország ennek a vállalt kötelezettségének teljes egészében eleget is tenne. Kötelezettségünk azonban nem terjed ki egy Szovjetoroszország ellen meginduló háborus konfliktus esetére. Egy ilyen eset bekövetkezésekor uj helyzet elé kerülnénk és a török kormány ujból megvizsgálná a helyzetet.

Kivonultak Petsamoból az orosz csapatok

Földreformot hajtanak végre Finnországban

Helsinkiből jelentik: Hivatalosan közlik, hogy csütörtökön délelőtt óta Petsamó és környéke ismét finn fennhatóság alá tartozik. Az orosz csapatok kivonulása a legnagyobb csendben történt. (Rador.)

A finn—orosz háboru befejezése óta lefolyt béketárgyalások eredményeképpen április 9-én déli 1 órakor Petsamot és vidékét az oroszok kiüritették. Az utolsó orosz katona tizedikén éjfélkor hagyta el Petsamot. A kivonuló szoviet katonaság után az összes területeket a finn haderő szállta meg. Az átadás minden zavar nélkül zajlott le.

A helsinki—rigai telefonforgalom e hónap 11-én, a hajózási forgalom Észtországgal kilencedikén teljesen helyreállt.

Viipuri és a többi átadott területekről elköltözött finn lakosság exisztenciájának biztositására a finn kormány mérsékelt földreform-tervvel foglalkozott. A mai Finnország nagybirtokosai bizottságot választottak, amelynek az a feladata, hogy bizonyos mennyiségü földet az ország belsejébe huzódó finn lakosságnak bérbeadjon, esetleg eladjon.

A csavargó költő „botránya...“

Budapest irodalmi és müvészeti életében hetek óta tartó érdekes és széles hullámokat vető háborüskodás tört ki: Francois Villon, a kalandos multu, XV. századbeli „csavargó költő“ versei körül folyik a vita — illetve hogyan tükröződik Villon költészete a magyar nyelvü fordításokban? . . .

Amig Európában a végletekig feszült idegekkel folyik a véronlás, addig a pesti napilapok hasábjain előkelő irók, egyetemi tanárok, neves közirók és ujságirók vitatkoznak afelett: melyik az igaz, hiteles fordités, melyik adja vissza hivebben a „csavargó költő“ verseinek lényegét? A Faludy György, a jelenleg Párisban élő kiünő költőé, aki Villonnak a verseit ültette át magyar nyelvre, avagy Szabó Lőrincé, az ugyancsak rendkivül tehetséges magyar lirikusé, akinek Villon-forditása most jelent meg a könyvpiacon.

Mintegy négy hónappal ezelőtt a legelőkelőbb budapesti koncertvállalat előkelő budapesti müvészek szereplésével, neves muzsikusok bevonásával, szinpompás diszletek között mutatta be a „csavargó költő“ legszebb gyöngyszemeit. Az est meglepetésszerü nagy sikert hozott: a közönség zsufolásig megtöltötte t Zeneakadémia termét.

Ekkor került a könyvpiacra Szabó Lőrincnek, a valóban komoly irodalmi értékkel biró Villon-forditása is, s a közönség — amely most már párhuzamot vonhatott a Faludy- és Szabó-forditások között, — megdöbbenve kérdezte: melyik az igazi Villon? . . .

Az első cikket Laczkó Géza irta a „Magyarország“ hasábjain és ebben azt hangoztatta, hogy Faludy György Villon-forditása nem hiteles és a költő többet adott magából, mint Villon-ból. Ugyan akkor lándzsát tört Szabó Lőrinc hüséges forditása mellett. Erre válaszolt a „Népszava“ egy hosszabb cikkben és Faludy forditásainak müvészi értékét fejtegette. Majd beleszólt az irodalmi vitába a „Magyar Szemle“ hasábjain Eckhardt Sándor dr., a budapesti Pázmány-Egyetem francia irodalom tanára is.

A nagy irodalmi vitába most beleszólt Márai Sándor, az európai hirü iró is, s többek között az alábbiakat irja:

— „Nincs értelme bujócskát játszani a tényekkel. Nézzünk férfiasan szembe a valósággal: Budapesten elterjedt a Villon-járvány és nap, mint nap szedi áldozatait. A Zeneakadémián adják elő Villon verseit a legkiünőbb müvésznők, zsufolt ház előtt. Tegnap a Kis vagy Nagy Testamentum egyik legujabb magyar forditása látott napvilágot, tegnapelőtt parázs vita keletkezett valamelyik Villon-forditás hitelessége miatt, holnap uj forditásban jelenik meg a Nagy Testamentum. Legkiünőbb tudományos és kritikai szellemeink tanulmányokban és cikkekben kénytelenek kardot rántani Villon mellett, vagy ellen. Villon ma a divat. A világháboru közepén ugy fogadja a város Villont, mint valamilyen pogány kinyilatkoztatást. Nincs intellektuális estély Villon nélkül. Csőbutoros öröklakásokban, empire szalonokban gyertyafény mellett szavalják Villont. Fiatalemberek lemásolják a sikerültebb forditások sikerültebb szakaszait.“ Majd igy folytatja Márai cikkét:

— „Pesten kitört Villon, nézzünk szembe a valósággal. Vita van körülötte, divatban van és nem hiszem, hogy akad még egy város a világon, Párist is beleértve, melynek olyan szivügye és elsőrendü gondja lenne e kissé zavaros időkben Villon, mint Budapestnek. Látnok vagyok, este hattól nyolcig általában ez a dolgom hétköznapokon és nem hiszem, hogy tévedek, mikor — kissé sápadtan és belső izgalomtól remegő kézzel ütögetve az irógép billentyüit, — kimondom, hogy nem vagyunk messze egy esetleges véres és végleges Villon-reviziótól, az Ady-revizió mintájára. A franciák elismerték nemzeti költőnek, kedvelik mint zseniális kuriózumot, becsülik mint vérmes és vérbeli költőt, de Villon-lázról beszélni sem lehet Párisban. „A Villon-láz“ csak Budapesten tört ki. Most már naponta forditják szövegmagyarázatok kiséretében. E forditások között vannak kiünőek, aztán vannak kényesek . . . Mind ez kevéssé fontos . . . De érdekes a tünet. Pest Villon-éhségének tünete. Mi lehet mögötte? . . . Talán valamilyen menekülésvágy a jelenből, talán a költőcsavargó szomoru és áhitatos zendülésének a megérzése, talán csak snobság. Társadalmak ritkán örülnek meg költőkért, de most megtörtént. Legtöbbször csak divatból teszik ezt és mert egy költő — tiz, vagy ötszáz év előtt — kimondott valamit, amit és ahogyan ma nem szabad kimondani. „Villonnak könnyü volt“ — mondja a pesti rajongó közönség. — „őt végül is felakasztották. De mi lesz velem?“

KÖZGAZDASÁGI KÖZLŐNY

Késik az épitkezési idény megindulása

Betonvas és tégla nem kapható, a többi épitőanyagok ára pedig jelentősen emelkedett

Az épitkezési idény megindulása országszerte késik. Ennek egyik legfontosabb oka az, hogy a két legfontosabb épitőanyag: betonvas és tégla hónapok óta nem kapható. A betonvas hiányát a rendkivüli időkhöz alkalmazkodó állami nversanyag-gazdálkodás és az állami épitkezések fokozott igénylései magyarázzák s ez utóbbi ok miatt tünt el a piacról a tégla is. A téglagyárak annyira tul vannak halmozva rendelésekkel, hogy csak junius 15. utánra vállalnak szállitást, de a juniusi szállitást is csak előzetes ármegállapitás nélkül. Kisebb mennyiségben azonban téglát még lehetne kapni kéz alatt, zugkereskedelemben, ha a vevő hajlandó 30—40 százalékkal többet fizetni, mint a gyárak hivatalosan megállapitott eladási ára. Április elsejei hatállyal hat ezer lejjel emekedett vagononként — a legfelsőbb kartellbizottság hozzájárulása alapján — a cement. A többi épitkezési anyagokban is drágulás állott be szeptember óta. A táblaüveg a fenti időpont óta 10—15 százalékkal drágult, a parketta pedig 100 százalékkal, mig a festőanyagok ára 50 százalékkal emelkedett. Mindezek a körülmények egyenként és egybevéve megnehezitik az épitkezést és előidézik az épitkezési idény megindulásának késését.

Romániában a drágaság elérte az 1929. évi krizis-esztendő index-számát

A központi statisztikai hivatal adatai az árak hullámzásáról

Az Universulban olvassuk:

A „Buletinul Preturilor“ (Árjelentés), a Román Statisztikai Hivatal közleményének márciusi száma hivatalos adatokat közöl a drágulás aránvairól.

A közszükségleti cikkek drágasági indexének emelkedése az 1929. évi lejstabilizáció 100-as alapszámát véve alapul, a következő volt:

1921-ben 31.1, 1922-ben 39.61, 1923-ban 62.4, 1924-ben 75, 1925-ben 83.5, 1926ban 94.2, 1927-ben 100.2, 1928-ban 99.9, 1929-ben 100.

A lei stabilizációja után a drágasági index görbéje lefelé hajló tendenciát mutat. Espedig 1930-ban 88.4, 1931-ben 72.7, 1932-ben 62.2, 1933-ban 56.1, 1934-ben 52.8, de a következő években 1939-ig a görbe ismét emelkedő tendenciát mutat. 56.9 1935-ben, 61.1 1936-ban, 67.2 1937-ben, 74.6 1938-ban, 77.9 százalék 1939-ben.

A Buletinul Preturilor szerint az 1939. évi 77.9-es index 1940. év első negyedében 93.5 százalékra ugrott.

Közeledünk tehát — irja az Universul — az 1929. évi (a krizis legnagyobb esztendeje) állapotokhoz, ezek minden következményével együtt, ami valóban aggasztó és a kormányzat azonnali közbelépését sürgeti.

A Buletinul Preturilor statisztikai adatait vizsgálva igen érdekes adatokat találunk a drágaság okaira vonatkozólag.

Igy például a 120—121. oldalon olvashatjuk, hogy a buza, amelynek vagonja Bucurestiben 54 ezer lei, más városokban (Brailaban, Buzăuban, Slatinan) 45 ezer lei, Caracalban, Giurgiuban, Turnu-Măgureleben már csak 43.800 lei, Botosaniban 48 ezer lei, Constantaban 50 ezer lei. Ugyanez a helyzet a kukoricánál. A bab ára 142 ezer lei vagononként Silistrában, 220 ezer lei Giurgiuban.

A burgonya kg.-ja 3 lei 80 bani a fővárosban, 2 lei 50 bani Giurgiuban, 1 lei 35 bani Hotinban, 6 lei 50 bani Tighinában, 2 lei Brasov (Brassóban), 5 lei 50 bani Timisoaran (Temesváron.)

A marhahus 29 lei Bucurestiben, 18 lei Slatinan, és 32 lei Constantan. A disznóhus 47 lei Bucurestiben, 50 lei Bazargicban és Constantaban, Ismailban 26 lei, Pitestiben, Slatinan, Tulcean és Tighinan 32 lei.

A talpbőr kilója 243 lei volt Bucurestiben, 210 lei Aradon és Bacauban, 272 lei Craiovan, Chisinauban, Botosaniban, Ploestiben 275 lei, ugyanekkor a kész cipő ára nagyobb ott, ahol a nyersanyag olcsóbb és kisebb ott, ahol a nyersanyag drágább. 795 lei egy pár cipő Aradon, 825 lei Bacauban, 775 lei Ploestiben, Craiovában és Botosaniban.

A kékkő kilója Bucurestiben például 46 lei, Iasiban 52 lei, Déván 58, ugyanakkor 23 lei Chisinauban, 26 lei Cernautiban.

Köz- és magánalkalmazottak illetményei katonai szolgálat alatt

Illetékes helyen megállapitották, hogy nem minden esetben tartották be azokat a szabályokat, melyek a katonai szolgálatra behivott köz- és magánalkalmazottak illetményének folyósitására vonatkoznak. Ezt a kérdést — mint megirtuk — a Hivatalos Lap 1939. május 8-án kelt 105. számában foglalt 1911. számu rendelettörvény, továbbá az intendáns igazgatóság 1939. julius 29-én kelt 69. számu rendelete és az 1940. február 10-én kelt 201. számu, végül az ezt követő 57.605. számu körrendelet szabályozza. Az 1939., évi 69. számu rendelet pontosan megjelöli, hogyan kell vezetni az errevonatkozó számviteli nyilvántartásokat azon összegekkel kapcsolatban, melyeket a M. A. N. részére helyeznek letétbe az országos letétpénztárban. — A behivott tisztek ugyanis 30 napot meghaladó szolgálat esetén nyilatkozhatnak, hogy polgári vagy katonai fizetésükre tartanak igényt. Amennyiben a tiszti fizetést vették igénybe, a köz- és magán alkalmazásból őket illető összeg letétbe helyezendő s a befizetésnél külön megjelöjendő a kérdéses összeg rendeltetése. Ennek ellenőrzésére külön nyilvántartási könyvet vezetnek az illetékes csapatparancsnokságok, melyek értesitést küldenek a közintézménynek és magánvállalatnak a fentebb megjelölt rendeletekben megjelölt formaságok betartására. A letett összegről szóló „Recepisa“-t aztán be kell küldeni a megkereső parancsnokságnak, ellenkező esetben a kérdéses összegeket a kincstár adók módjára behajtja.

Sulyos károkat okozott a kedvezőtlen időjárás

Bucuresti. Az országban tomboló viharok kedvezőtlen befolyást gyakoroltak a vetésekre. Miután a földeket még hó boritja, nem lehetett megállapitani, hogy a kedvezőtlen időjárás milyen károkat okozott, de valószinüleg a legtöbbet a repce-, zab-vetések szenvedtek. A rügyező fák is igen megsinylik a fagyot.

— *VADÁSZATI KIÁLLITÁST RENDEZNEK A „BUCURESTI-I HÓNAP“ TARTAMA ALATT. A májusban megnyiló „Bucuresti-i Hónap“ időtartama alatt országos vadászati kiállitást rendeznek. Azok, akik a kiállitásra tárgyakat akarnak szállitani, jelentsék ezt be április 15-ig a vadászati felügyelőségen.*

= **Az uj gyapjuárak.** A nemzetgazdasági miniszter március 4-iki törvény alapján a termelőnél eladásra kerülő gyapju számára a következő árakat állapitotta meg: Turcan gyapju kg. 55 lei cadrilateri tigaia gyapju 80, tigaia gyapju 95, spanca 100, merinói 160 lei. A farok helyéről származó gyapju 50 százalékkal olcsóbb. Ezek az árak a termelő állomáshelyén értendők, az összes illetékeket beleszámitva.

Április 27-ig a vám-malmok luxus-lisztet is őrölhetnek

Bucuresti-i jelentés közli a pénzügyminisztériumnak azt a határozatát, amellyel hozzájárult ahhoz, hogy a vámmalmok április 10-től április 27-ig ugynevezett finomabb minőségü lisztet is őrölhessenek. A rendelet értelmében azonban ez a lisztmennyiség nem lehet több, mint minden ter melő családfő esetében 50 kg. Ugyanakkor a malom tulajdonosára az a kötelezettség hárul, hogy hengerfolyóméterenként külön ezer lelei átalányilletéket fizessen le. Ebből 22 százalék a fogyasztási illeték, mig 78 százalékot értékesitési illeték cimén hajtanak be.

Özv. Elekes Gáspárné szül. Barthel Matild, Hendl Józsefné szül. Barthel Gizella, Némethy Emilné szül. Barthel Terézia, Sinka Ferencné szül. Barthel Julia, Barthel Anna az alulirottak nevében is, mélyszomorusággal tudatják, hogy szeretett édesanyjuk, a legjobb anyós, nagyanya, dédanya, testvér és rokon

özv. Barthel Sándorné

szül. Horváth Mária

április 10-én, este fél 8 órakor, áldásos életének 79-ik évében visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

Kedves halottunkat április 12-én, délután 5 órakor az „Eternitatea" (felső) temető halottas csarnokából a róm. kat. egyház szertartása szerint történt beszentelése után kisérjük utolsó utjára.

Lelki üdvéért az engesztelő gyászmise április 13-án, délelőtt 10 órakor lesz a Minorita atyák templomában az Egek Urának bemutatva.

Áldás emlékére!

Arad, 1940. április 11.

Hendl József, Némethy Emil, Sinka Ferenc vejei, Dr. Darkó Béláné szül. Elekes Teri, Elekes Márta, Elekes Erzsébet, Sinka Sándor unokái, Darkó Ágnes dédunokája. Özv. Stauh Károlyné szül. Horváth Jozefin, Horváth Hilda, Sárfalvy Józsefné szül. Horváth Justin testvére.

Lakás: Str. A. Gavra 10.

LIMBECK
Fabrica de cosuciguri şi intreprindere de inmormântări, Strada METIANU TELEFON 1093

Rádióműsor

— Romániai időszámitás. —

Magyarnyelvü hirek

8.30: Reichsender Böhmen (269.5 m. és 21 m. röv. hull.). 18.30: Reichsender Böhmen (269.5 m és 31 m. röv. hull.) 18.50: Pozsony (298.8 m.). 19.50: Radio-România (364.5 m.). 20: Radio-Toulouse (328.6 m.) és Marseille Provence (400.5 m.). 20: Reichsender Böhmen (269.5 m. és 31 m. röv. hull.). 20.55: Róma II. (244.3 m.) és Róma RII (221.15 m.). 22.15: London National (261.1 m.) és GSA (49.59 m. röv. hull.). GRX (30.96 m. röv. hull.). 23.15: Reichsender Böhmen (269.5 m. és 31 m. röv. hull.). 23.45: Pozsony (298.8 m.). 23.45: Belgrád (437.3 m. és 49.2 m. röv. hull). 23.45: Nice PTT (253.2 m.) és Marseille Provence (400.5 m.). 23.50: Besztercebánya (765.3 m.).

Németnyelvü hirek

8: Bécs (506.8 m.), Köln (455.9 m.). 11: Bécs (506.8 m.) és Boroszló (315 m.). 18: Összes német adók. 19.45: Brünn (325.4 m.). 20: Strasbourg (349.3 m.), Lyon PTT (463 m.) és Marseille (400.5 m.). 20.30: Svájci Aleman adó (539.6 m.) 21: Összes német adók. 21.15: Poste Parisien (312.8 m.). Strasbourg (339.3 m.) és Lyon (215.4 m.). 21.30: Olasz II. (Turin) (263.2 m.), Milano (368.6 m.) 22: GSA (49.59 m.) LRX (30.96 m.) és London National (261.1 m.). 22.45: Strasbourg (349.3 m.), Lyon PTT (463 m.) és Radio Lyon (215.4 m.) 23: Összes német adók. 23: Svájci Aleman adó (539.6 m.). 23.15: London (342.1 m.). 23.30: Prága (470.2 m.). 24: Strasbourg (349.3 m.), Lyon PXT (463 m.), Radio Lyon (215.4 m.). 24: Lipcse (382.2 m.) és Berlin (356.7 m.).

PÉNTEK, ÁPRILIS 12.

Bucuresti Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és orvosi tanácsok. 12.10 Román cigányzenekarok számai lemezekről. 13.20: Időjelzés, müvészeti, kulturális és sportközlemények. 13.30: Gilly Stiplosek haváji zenekara. 14: Hirek. 14.20: Román szerzők lemezei. 15: Különféle közlemények.

Radio-Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Technikai üzenetek. 19.17: Vallásos zene lemezeken. 19.45: Hirek magyarul.

Bucuresti, Radio-Romania. 19.55: N. Iorga tanár előadása. 20.25: Eugen Cerbu akkordeonozik. 20.45: Hirek. 21: Maria Marinescu-Moreanu énekel. 21.20: Könnyü zene lemezeken. 22.10: Hirek, sportközlemények. 22.30: Könnyü zene lemezeken. 23.45: Hirek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 7.45: Ébresztő, torna, hirek, közlemények, hanglemezek, étrend. 11: Hirek. 11.20 és 11.45: Felolvasás. 13.10: Farkas Sándor cigányzenekara muzsikál. 13.40: Hirek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 14.30: Mikula Gusztáv szalonzenekara. 15.30: Hirek 17.15: Diákfélóra. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hirek. 18.15: Polgár Tibor és Mecseki Rudolf kétzongorás jazzmüsora. 18.40: Uj magyar otthon. Közvetités az Iparmüvészeti Kiállitásról. 19.10: Édes anyanyelvünk. 19.15: Toki-Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál. 19.45: Sportközlemények. 20.15: Hirek. 20.30: Az Operaház előadásának közvetitése. I. Salome. II. Magyar ábrándok. 22.15: Hirek. 23.15: Időjárásjelentés. 24: Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. 0.20: Pertis Pali és cigányzenekara muzsikál.

Budapest II. 19.20: Gyorsirótanfolyam. 21: Hirek. 21.25: A rádió szalonzenekara. 22.35: Időjárásjelentés. 22.40: Magyar és külföldi tánclemezek.

SZOMBAT, ÁPRILIS 13.

Bucuresti, Radio-Romania. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és orvosi tanácsok. 12.10 A Hot-jazzenekar. E. States énekszámaival. 12.50: Vokál-zene lemezeken. 13.20: Időjelzés, müvészeti, kulturális és sportközlemények. 13.30: Tiroli, bajor és bécsi zene lemezeken. 14: Hirek. 14.20: Francia müvek lemezeken. 15: Különféle közlemények.

Radio-Romania. 18: Az Országőr szervezet órája. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Drámai és filmkrónika. 19.20: A rendőrök zenekara. 19.35: Hirek magyarul.

Bucuresti, Radio-Romania. 19.45: Az országőrhősiesség. C. Radulescu-Motru tanár előadása. 20.05: Közvetités az Operából. Wagner: Tristan és Izolda — háromfelvonásos opera. 21.20: Rádióposta. 22.45: Hirek, sportközlemények. 0.05: Hirek külföldre franciául, németül, angolul és olaszul.

Budapest I. 7.45: Ébresztő, torna, hirek, közlemények, hanglemezek, étrend. 11: Hirek. 11.20 és 11.45: Felolvasás. 13.10: Beszkárt-zenekar. 13.40: Hirek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés. 14.30: Szórakoztató hanglemezek. 15.30: Hirek. 17.15: Ákosffyné Eötvös Irén meséi. 17.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hirek. 18.15: Kurina Simi cigányzenekara. 19.15: A rádió szalonzenekara. 19.40: Édes anyanyelvünk. 20.15: Hirek. 20.25: Utban a Budapesti Nemzetközi Vásár felé. Hanglemezek. 21: Vén leányok. Vigjáték négy felvonásban. 22.40: Hirek, időjárásjelentés. 23.10: Mindenből egy keveset. Zenei egyveleg. 24: Hirek német, olasz angol és francia nyelven.

Budapest II. 18.45: Kurina Simi és cigányzenekara. 19.15: Mezőgazdasági félóra. 20.35: A megtorlástól, a megelőzésig. Göttche Ervin dr előadása. 21: Hirek. 21.25: Hanglemezek. 22.35: Időjárásjelentés.

Belgrád. 13: Rádiózenekar. 14.10: Lemezek. 18.45: Népies zene. 19.20: Hangverseny. 20.40: Népdalok. 22: Vendéglői zene. 23: Tánczene.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számu, 1938 julius 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapittatott meg: **Alkalmazást keresők, elveszett, eltünt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu.** Egyéb apróhirdetés **szavankint 2 lei.** A fentu rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő

OKTATÁS

Érettségizett fiatalember középiskolások korrepetálását vállalja, főleg számtanból és nyelvekből. Cim a kiadóban. 1827

ALKALMAZÁST KERES

Jobb nő mindenes-főzőnőnek ajánlkozik kéttagu családhoz. 15-ére. Str. Lahovari 7., ajtó 4. 1844

ALKALMAZÁST NYER

Megbizható, főznitudó mindenest 15-ére keresek. Cim: Zeiner drogueria 1846

Házmesterpár, lehetőleg vizvezetékszerelő, bérházba felvétetik. Cim a kiadóban. 1842

Magánház kertjének a parkirozására és ápolására kertészt keresünk. Cimeket a kiadóba kérünk.

Keresek április tizenötödikére mindenes szobalányt, jó bizonyitványnyal. Cim a kiadóban. 1531

LAKÁS

Háromszobás, fürdőszobás, erkélyes lakás a főtéren kiadó. Bul. Reg. Ferdinand 31. 1841

Délifekvésü, háromszobás, erkélyes, I. emeleti, modern lakás egy egyszobás, fürdőszobás kiadó máius 1-re. Wiegenfeld, Str. Moise Nicoară 9—11. 1802

Három vagy négyszobás, fürdőszobás lakást keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Kétszobás, előszobás, tiszta lakás kertes udvarban április 15-re, vagy május 1-re kiadó. Str. Gr. Alexandrescu 40. 1836

Háromszobás, hallos, összkomfortos lakás magasföldszinten május 1-re kiadó. Str. Popa Ioan Russu 8. 1810

VÉTEL - ELADÁS

Jóállapotban levő fürdőkádat megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Eladási hirdetmény. Szabad kézből eladom a következő tárgyakat:
Ászokhordók (cc. 500 hl.)
Mecnanikus borprés.
2 drb borszivattyu.
3 drb. cserépkályha.
80 drb. 4.50 mtr.-es menyezeti vas gerenda. 1 drb. viz zivattyu. 2 kettős kerékkel. 1 drb. 300 literes pálinkafőző kazán, komplett. 1 drb. 20 hl. vizmartány vasbó. 70—80 mtr. csővel. 1 márvány fürdőkád.
Érdeklődők fenti tárgyakat naponta megtekinthetik **POPA IOAN-nal, Mădărat, jud Arad.**

INGATLAN

INGATLANOK eladásának és vételének közvetitése minden árfekozatban. **KÖLCSÖNÖK** elsőhelyi betáblázásra. **HATSCHEK** ingatlanforgalmi iroda, Arad Bul Carol 46 (Lakás ugyanott) Telefon: 26—95 1505

Kétemeletes bérház

Belváros szivében, évi 96.000 lei hozammal, ritka alkalm áron, 850 ezer leiért eladó. — Bővebbet:

Kiss Lajos „Uranul" ingatlanirodája, Arad, Str. Eminescu 2., I. em. Telefon 25-61.

KÜLÖNFÉLÉK

Frissen egetett cserepkályhát jutányos áron kaphatók a volt **BALOGH**-féle kályhagyárban, Str. Cuza Voda 50.

Idei téli vágásu tüzifára, vagontételben mig a készlet tart, előjegyzéseket elfogad Weiszberger Mór, Arad, Str. Bariţiu 35 Telefon 12—85. 1839

Tüzifatelepet

átvennék vagy bérelnék. Ajánlatokat: „TUZIFATELEP" jelig alatt a kiadóba. 1840

Keleti és belföldi perzsaszőnyegek díszbálók modern ebédlő, kombinált szobák, recamierek, varrógépek amerikai irógasztal, irógépek Planino, rövid keresztburos zongora és rövid zongora, Stingl-gyártmány, olcsón eladó. Veszünk teljes lakásberendezést ékszereket Zálogkölcsönt közvetitünk a temesvári zálogházba, előleget adunk, olcsón boszszabbitunk. Tempo bizományi üzlet Fischer Eliz-palota

Irógépek nagy **választékban**

fizetési könnyü tételek is kaphatók

Császár irógép szaküzletében.

Nagy javitómühely. Papiráruk, irodaszerek. — **Olcsó árak!**

Arad, Str. Alexandri 5. Telefon: 13—93

Legujabb jelentéseink:

REYNAUD:

„Norvégia ugy fogadta a német támadást, mint 1914-ben Belgium"

Párisból jelentik: (Rador). A kamara mai ülésén Reynaud miniszterelnök a norvég partok mentén lefolyt ütközetekről szólva, ezeket mondotta:

— Már tegnap elmondottam, hogy az a harc, amelyet Németország a kisnépek leigázására folytat, azzal az eredménnyel járt, hogy

a vas utja lezárult és lezárul Németország számára.

A német birodalomnak szüksége van a vasércre és ezért való küzdelmében ostromolt ország látványát nyujtja. Miután megrohanta Dániát, Norvégiára vetette magát. Nem akarta elhinni, hogy itt nagyobb ellenállás fogadja, mint amilyen 1938-ban Ausztria megszállása idején fogadta.

A valóságban ugyanolyan ellenállással találkozott, mint amilyen 1914-ben Belgiumban fogadta.

(A kamara felállva hosszan éljenzett és tapsolt).

A miniszterelnök ezután rendkivül melegen méltatta a norvég népet, parlamentet és Haakon királyt, akik elhatározták, hogy küzdenek a szabadságért (Taps).

— A francia kormány közzé fog tenni minden értesülést, legyen az jó, vagy rossz, amely a folyamatban levü küzdelemről hozzá érkezik. Eddig nagyon kevés tudomásunk van a harc kimeneteléről, mert a hadihajók érthető okokból nem használhatják rádió leadójukat. Annyit azonban most is meg lehet állapitani a német hadmüveletekről:

kezdeti taktikai siker, de hihetetlen nagy stratégiai tévedés, mert nem létezik a világtörténelemben olyan hadmüveletre példa, amelyben vitathatatlanul gyengébb tengeri haderő elkerülte volna a vereséget.

Reynaud ezután ismertette az eddigi mérleget, amely nem számol be egyetlen francia hadihajó elvesztéséről sem. A miniszterelnök cáfolta azt a német állitást, mintha a Tartu nevü torpedóromboló elsüllyesztették volna. Az angol flotta négy torpedóromboló vesztett.. Közöttük kettő Narvick előtt süllyedt el. A németek vesztessége négy cirkáló és ezek

egymagukban tiz százalékát teszik ki a német haditengerészet tonnatartalmának.

A németek elvesztettek még egy tengeralattjárót, egy torpedózuzót és tizenkét csapaszállitó hajót. Összesen huszonkét hajó merült a tenger fenekére, ezek közül négy a szövetségeseké, tizennyolc a németeké. Beszédének végén a legnagyobb dicsérettel szólt a francia és angol flotta tisztjeiről és legénységéről.

Páris. A francia hadvezetőség ideiglenesen felfüggesztett minden katonai szabadságolást.

Párisból jelentik: Daladier nemzetvédelmi miniszter csütörtökön megbeszélést folytatott Gamelin és Weygand tábornokokkal. (Rador.)

Bergen városában a norvég csapatok tartózkodnak, a bergeni erődökben viszont a németek fejtenek ki ellenállást

Stockholmból jelentik: A különböző távirati irodák hirforrásából elterjedt hirekkel szemben az egyedüli valósággnak megfelelő tény az, hogy Bergen városa a norvégek kezén van, de a kikötői erődökben német katonaság állomásozik.

Haakon király nem hajlandó elfogadni a német protektorátust

Stockholm. (Rador.) Oslói jelentés szerint a norvég csapatok visszafoglalták Hamart. A norvég kormány proklamációt adott ki s hangsulyozza, hogy Haakon király nem hajlandó a német protektorátust elfogadni és nem hajlandó Norvégia bábkirályának szerepét betölteni

Amerika a leggyorsabb járatu repülőgépeket szállitja a szövetségeseknek

Washington. (Rador.) Denis hadügyi államtitkár engedélyt adott, hogy a leggyorsabb járatu repülőgépekből eladjanak a szövetségeseknek. Negyven Curtis-rendszerü vadászgépről, 49 Air Cobra rendszerü vadászgépről és 30 Lockheed gépről van szó. Mindezek a gépek 650 kilométernél nagyobb sebességet érnek el óránkint.

A norvég képviselőház elnöke fontos megbizatassal Stockholmba érkezett

Stockholm. (Rador.) A Svéd Távirati Iroda közli Hambro norvég képviselőházi elnök kijelentését, amely szerint a norvég hadsereg összevonása Norvégia északi részén tervszerüen folyik. Az északi csapatok vezetője parancsot kapott, hogy müködjön együtt a szövetséges csapatok parancsnokságával.

Narvick város norvég katonai parancsnoka a kormány felhatalmazása nélkül lépett érintkezésbe a német haderővel. A kormány ezért utasitást adott Sundlot ezredesnek, az északi csapatok egyik parancsnokának, hogy nyomuljon be Narvickba és tartóztassa le az árulót.

Sundlot ezredesnek csapatokat bocsájtottak rendelkezésére, meglepte a németeket és a várost visszafoglalta.

Hambro, a norvég képviselőház elnöke Stockholmba érkezett. A sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy

a norvég képviselőház megbizta, hogy a norvég határokon kivül dolgozzék az ország érdekében, amig erre szükség van.

Ezután Hambro elbeszélte a legutóbbi napok eseményeit. Az a különvonat, amelyen a király, a trónörökös és a királyi ház tagjai, valamint a kormány tagjai elutaztak a fővárosból, egy kisebb állomásra érkezett és ott várták a továbbindulást, amikor német repülőgépek támadták meg a szomszédos helység határában lévő repülőteret és azt perceken keresztül hevesen bombázták. A storting, vagyis norvég országgyülés székhelyét először Hamarba akarták áttenni, de miután ez nagyon exponált helyen van, elhatározták, hogy a vele szomszédos Elverum lesz az országgyülés és a kormány ideiglenes székhelye.

A német csapatok előnyomulása folytán azonban innen egy másik északi városba mentek át.

A katonai hadmüveletekről Hambro kijelentette, hogy

a német hadihajóknak nem sikerült bejutni az oslói kikötőbe

és a német csapatokat Moss, valamint Hoelen kikötőben szállitották partra. Innen a csapatok vasuton és azon a 16 páncélos kocsin mentek előre, amelyet szintén partra tettek.

Mintegy 2000 német katona utasszállitó repülőgépen érkezett Fornedyből.

A német csapatok száma nemsokára folyton növekedett. Bergenben 5000 németet szállitottak partra. Ezeknek előrenyomulását azonban a norvég csapatok megakadályozták. A kormánynak Hamarból való elutazásakor hátrahagytak egy 15 tagból álló osztagot, azzal a céllal, hogy megakadályozza egy 100 főből álló német különitmény előrenyomulását. Mind a tizenöt norvég katonát lemészárolták. A Stavanger-fjordnál is csapatokat akartak partratenni a németek, de ugy látszik ez a szándékuk nem sikerült. Amikor a határon átjöttem, akkor még erős harcok folytak Elverumnál. Egy norvég hadihajó elsüllyesztette azt a német hadihajót, amely rövid idő óta az Emden nevet viselte. A norvégek vesztesége a tengeri ütközetben 7 buvárnaszád volt, amelyeket elsüllyesztettek.

Berlinből jelentik: Hambronak, a norvég storting elnökének Stockholmban tett azon kijelentésével kapcsolatban, hogy Norvégia hadban állónak tekinti magát Németországgal szemben, német hivatalos körökben közlik, hogy ez nem áll fenn, mert a norvég kormány semmilyen hadüzeneti jegyzéket nem intézett Németországhoz és igy sem jogilag sem ténylegesen nem áll háborus viszonyban a két ország.

Német jelentés: Az angolok a német megszállás előtt hadianyagot küldtek Bergenbe

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda közli, hogy Angliának az a titkos terve, amely szerint Norvégiát meg akarta szálni, az utóbbi események következtében nyilvánvaló lett. Többek között az angol expedíciós hadseregnek elsősorban is Bergen kikötőjét kellett volna elfoglalnia. Ecélból Anglia jóval ezelőtt, azzal az ürügyel, hogy Finnország megsegitésére siet, öt hadianyaggal (ágyuk, gépfegyverek, fegyverek) telt hajót küldött Bergen kikötőjébe. Csupán a csapatok hiányoztak, amelyeknek nagy személyszállitó hajókon kellett volna érkezniök. A németek körülbelül 10 órával előzték meg az angolokat. A német légi haderő támadásai megakadályozták az angolok partraszállását. Az öt hadianyaggal megrakott angol hajót a németek elkobozták. (Rador.)

A bucuresti-i angol követ kihallgatása VI. György királynál

London. (Rador.) Az angol király csütörtökön délután kihallgatáson fogadta Sir Reginald Hoare bucuresti angol nagykövetet.

Óvintézkedések a német—holland határon

Amszterdamból jelentik: A német—holland határon fontos intézkedéseket léptettek életbe, hogy a Németország felől jövő minden váratlan eshetőségre felkészüljenek. Holland részről a határt lezárták és több községet kiüritettek. Ez a hiradás közli, hogy a németek részéről eddig egyetlen gyanus csapatmozdulatot sem tapasztaltak. (Rador.)

A francia nagykövet Lipót belga királynál

Brüsszel. Lipót belga király kihallgatáson fogadta Spaak belga külügyminisztert, majd Bargeton francia nagykövetet, aki Aveling angol nagykövetségi tanácsossal kihallgatáson jelent meg Spaak külügyminiszternél. A királyi kihallgatás után Spaak külügyminiszter Pierlot miniszterelnökkel tárgyalt.

Brüsszel. (Rador). A Reuter-ügynökség jelenti: Belga politikai körökben kijelentették, hogy ha a szövetségesek védelmi segélynyujtást ajánlanának fel, azt nem veszik tekintetbe. Hangsulyozzák, hogy Belgium semlegességét többizben leszögezték és hogy azt a hadviselő államok elismerték. Belgium riadókészültségben tartja csapatait, hogy területét megvédelmezze.

Nyomatott, Aradon az ARADI NYOMDAVÁLLALAT rotációs-gépén.